

Sreda, 12. decembar 2008.

Svedok Josip Turkalj

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9:08 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Da li je svedok ... samo sekund, molim.

(Pretnesno veće i sekretarijat se savetuju)

(Pretnesno veće se savetuje)

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, opet smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, dok čekamo da se dovede svedok, ako samo mogu da se obratim Sudu oko administrativnog pitanja. Juče je transkriptima dodeljen dokazni broj, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P1150, ali su mi rekli da bi to moglo da dovede do određenih problema, jer postoje tri dela u transkriptu, i za razliku od prethodnih primera, transkripti, ovi konkretni transkripti ne sadrže registrovane dodeljene brojeve strana, tako da moramo da idemo kroz pojedninačni ERN broj i broj strane, i svaki deo ima svoju numeraciju počevši od početka, što znači...

SUDIJA ORIE: Kažete da bi svaka referenca ka broju strane značilo pitanje sa više odgovora, da li jedan, dva, tri?



Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Upravo tako, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, da li je ovo...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Časni Sude, mi možemo da dodelimo pojedinačne dokazne brojeve svakom od dokumenata.

SUDIJA ORIE: I onda da ih opišemo kao transkript, prvi deo; transkript, drugi deo i transkript treći deo. Tako da bude jasno iz opisa da se sadrži iz tri dela. Gospodine sekretare?

sekretar: Transkript, prvi deo, dokument broj 06161 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1150. Drugi transkript, dokument broj 06162 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1151. I treći transkript, dokumnet broj 06163 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1152.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Iz naše jučerašnje odluke sledi da su dokazni predmeti Tužilaštva broj 1150, 1151 i 1152 usvojeni u spis.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro, gospodine Turkalj. Dobro jutro. Molim vas, sedite. Gospodine Turkalj, hteo bih da vas podsetim da ste i dalje vezani svečanom izjavom koju ste dali na početku vašeg jučerašnjeg svedočanja.

SVEDOK TURKALJ: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospoda Mahindaratne će sada nastaviti sa svojim ispitivanjem. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

svedok: Josip Turkalj

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽITELJKA MAHINDARATNE - NASTAVAK

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dobro jutro, gospodine Turkalj.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Dobro jutro.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Poslednje pitanje koje sam vam juče postavila bilo je da li ste imali pravila o vođenju borbi u... artiljerijskim operacijama, i vaš odgovor je bio da niste imali pravila vođenja borbi, ali da ste imali... da ste koristili artiljerijske taktike na osnovu kojih ste delovali tokom operacije. Sada, da li su te taktike ...

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, časni Sude, mislim da to nije ono što je svedok rekao.

SUDIJA ORIE: Ako postoji neslaganje oko onoga šta je svedok rekao, molim vas da ga tačno citirate, gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Odgovor: „Nisu postojala pravila za vođenje borbe za artiljeriju kao takva. Ono što smo imali na terenu bile su taktičke upotrebe artiljerije, na osnovu kojih smo mi delovali tokom operacije.“ To je na strani 13556 transkripta, red 22. Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da. Moja izjava je da u... da to predviđa mnoge različite stvari kada se govori o artiljeriji.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, gospoda Mahindaratne je sada stavila pred svedoka ono što je doslovno rekao, i to i jeste svrha ovoga, a ne da se počne sa istraživanjem razlike između originalnog i kasnijeg citata. Gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje vama, gospodine Turkalj je: da li su te taktike uključivale specifikacije koje su zahtevale da posedujete minimum... propisanu minimalnu udaljenost od civilnih naselja u gađanju meta, ili u procesu kada ste birali mete?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mogu vam odgovoriti na pitanje na sledeći način: Postojale su konkretne informacije gdje se nalaze vojni ciljevi, i oni su za nas bili ciljevi kao takvi.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li su vam uputstva dali gospodin Markač, gospodin Sačić ... izvinjavam se, organ interne kontrole, ili bilo koji drugi organ, da li su vam rekli da, kada gađate ciljeve, bez obzira o kakvim ciljevima je reč, one koje treba da gađate, da li vam je rečeno da treba da uzmete u obzir udaljenost tog cilja i civilnih naselja ili civilnih objekata?



ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ulažem prigovor na tok ovog ispitivnja iz sledećeg razloga: Pretpostavlja se da gospodin Markač, ili gospodin Sačić, ili unutrašnja kontrola ima to konkretno ovlašćenje da ih upute da to urade. Pa ako bi moglo da se utvrdi osnovu za to, kako bi pitanje bilo relevantno. Ako ne, onda nema osnova za to.

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Moje pitanje je bilo da li je on ikada primio instrukcije, a to da li je ovo ikada spadalo u delokrug gospodina Markača, gospodina Sačića ili organa unutrašnje kontrole, to nije moje pitanje. Moje pitanje je da li je on primio. I treba da odgovori sa da ili ne.

SUDIJA ORIE: To je pitanje o činjenicama. Nije prvi put da se pokreće pitanje, da li su naredbe, uputstva davane, primljene, iako postoje neke sumnje u postojanje ovlašćenja da se izdaju takve naredbe, i zbog toga, u redu je da se postavi pitanje koje se temelji na činjenicama, da li je nešto primljeno, bilo da su date neke naredbe, ili neka uputstva. Pitanje o ovlašćenju, koje, naravno, nije ... koje je delimično činjenično pitanje, može da bude sledeće pitanje: Nije nužno da ovako jasno, činjenično pitanje prethodi istraživanju postojanja ovlašćenja da se uradi ono što ste pitali svedoka da li je urađeno. Molim vas nastavite, gospođo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Možete li, molim vas, da odgovorite na moje pitanje, gospodine Turkalj, ili želite da vam ga ponovim?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja mogu odgovoriti na vaše pitanje. Na način kada smo dobili informacije gde se nalaze oni ciljevi, kada smo dobili ostale informacije vezane za, koje su nama interesantne, za jednu napadnu operaciju, u razgovoru sa gospodinom Sačićem, mislim da i prije par dana, dva dana, sa gospodinom Markačem, rečeno je da, pri odabiru ciljeva, da se pazi na djelovanje topništva, kako bi bili sigurni i civilni na tom području, ako ih ima.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kada vam je gospodin Markač rekao ... kada vam je rekao to?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa to je bilo u razgovoru, verovatno dan ranije prije početka operacije *Oluja*.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Sada ste rekli kada smo primili informaciju o lokaciji vojnih meta i ostale relevantne informacije. Koje su to druge relevantne informacije koje su vam dostavljene kada su vam date ... sa lokacijom vojnih meta? Koje su to druge relevantne informacije?



SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja kad govorim o informacijama, onda govorim o informacijama koje smo dobili vezano za 9. motorizovanu brigadu, koja se nalazila ispred nas.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, to je bilo ... da li je bilo nekih drugih informacija, na primer, koliko je određena meta udaljena od civilnog naselja, koliko civila se nalazi u naselju, takve informacije, da li su vam date?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja mislim da sam jučer već odogovrio na to pitanje, da sam na osnovu topografske karte tog područja mogao procijeniti koliko su udaljeni civilni objekti od vojnih ciljeva.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, da li ste znali koji je raspon greške za artiljeriju koju ste vi koristili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa za djelovanje po vojnim ciljevima mi smo koristili najprecizniju artiljeriju koju smo tada imali. A raspon greške se kreće oko 12.5 do 25 metara.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Na koje oružje se to odnosi? Za koju vrstu oružja dajete mogući raspon greške?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja govorim o oružju topovima 130 milimetara, i govorim o izračunavanju elemenata za gađanja, kada su u pitanju artiljerijska oružja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A za 120 milimetarske minobacače, koji je njihov mogući raspon greške?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Kod izračunavanja elemenata, to je otprilike u istim odmjerima.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Takođe ste koristili, tokom operacije, MBRL, višeraketne sisteme, zar ne?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Tako je.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Vi ste svedočili da ste koristili ... rekli ste da ste za gađanje vojnih meta, mi smo koristili najpreciznije oružje koje smo imali u tom trenutku. Koja su to najpreciznija oružja, za koja ste smatrali da su najprikladnija da se koristite tokom operacije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Korištena su oruđa zavisno od ciljeva i na kom su se području nalazila ta ciljeva. Za precizno gađanje ciljeva po dubini korištena su topovi 130.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, izvinjavam se, nismo dobili prevod odgovora, većeg dela odgovora.



SUDIJA ORIE: Da li biste ponovili pitanje, gospodo Mahindaratne, postoji ... ne pojavljuje se ... u transkriptu nema svih detalja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, izgubili smo deo vašeg odgovora. Dozvolite mi da vam ponovim pitanje, pa da mi odgovorite. Vi ... koji su to tipovi artiljerijskog oružja koje ste vi ... za koje ste smatrali da mogu precizno da gađaju? Vi ste rekli precizno oružje. Na šta ste tačno mislili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja sam rekao da je najpreciznije oruđe koje smo mi imali...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, kako bismo pojasnili ove teme, pogledao sam izjavu koju je dao, to je dokazni predmet Tužilaštva broj 1049, i ja sam, naravno, pročitao dokazne predmete Tužilaštva broj 1150, 1151 i 1152, a to su tri izjave, i ako bi Tužilac mogao da mi pokaže gde se pojavljuje ova rasprava koja se tiče različite upotrebe artiljerije, to bi me prosvetilo. Jer, ja sam ovo pročitao, i tu postoji kratak razgovor o artiljeriji, ali sigurno nema rasprave o dometu. Samo bih hteo da gledam u pravom smeru.

SUDIJA ORIE: Da. To može biti ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, ovo ... ovolika količina detalja nije istražena tokom razgovor, i zbog toga se ni ne nalazi u izjavama niti u transkriptu razgovora. Međutim, mi imamo ... Tužilaštvo nije imalo prilike da pripremi ovog svedoka, niti smo imali bilo kakvu komunikaciju sa ovim svedokom. I ja mislim da ovaj svedok ima znanje i činjenice koje bi interesovale Pretresno veće prilikom procene ostalih dokaznih predmeta. Ne znam na osnovu čega bi moglo da mi se zabrani da nastavim sa ovom linijom ispitivanja samo zato što se nismo bavili ranije ovim. Ako se ovde radi o obelodanjivanju ...

SUDIJA ORIE: Samo sekund.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne, možete da nastavite sa ovom linijom ispitivanja. To je dodatak ... na jedan od odgovora svedoka kada je dao precizne ... dao precizne informacije, 12.5 do 25 milimetara, a to zahteva dalje istraživanje. Možete da nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Ako samo mogu da dodam nešto na taj zaključak, Sudijo.



SUDIJA ORIE: Ne, gospodine Kehoe, gospođa Mahindaratne može da nastavi.

ADVOKAT KEHOE: Pa, hteo bih to da raspravimo za vreme pauze, Sudijo, jer postoji pitanje obelodanjivanja koje bih hteo da stavim u zapisnik.

SUDIJA ORIE: Pitanje obelodanjivanja, to je nešto drugo. Ja ne znam ...

ADVOKAT KEHOE: Postoji pitanje obelodanjivanja.

SUDIJA ORIE: To je bilo (*preklapanje govornika*) ...

ADVOKAT KEHOE: Sudijo, kada sam spomenuo nekoliko stotina strana izjave koju je dao gospodin Turkalj, u dokaznim predetima Tužilaštva broj 1150 do 1152, kao i prethodna izjava, kada je kancelarija Tužilaštva imala brojne prilike da razgovara sa ovim svedokom, ne postoji razgovor o obimu greške kada su u pitanju T-130s (tenkovi 130 milimetara) ili obim greške minobacača.

SUDIJA ORIE: To je pokrenuto odgovorom svedoka, gospodine Kehoe. Da je svedok rekao da je preciznost od 10 do 20 centimetara, svi bismo to prihvatili, i ako ... zbog toga, to je razlog, kao što sam objasnio, pitanje obelodanjivanja, linija ispitivanja je prihvaćena od strane Pretresnog veća kao logična posledica datog odgovora, gde gospođa Mahindaratne nije pitala ... o preciznosti oružja, koje je, u ovom kontekstu, prilično logično. Zbog toga smo dozvolili gospođi Mahindaratne da nastavi. Konsultovao sam se sa svojim kolegama oko ove odluke, i to je odluka Pretresnog veća.

ADVOKAT KEHOE: Želim da moj prigovor uđe u zapisnik, časni Sude.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li biste mogli da odgovorite na moje pitanje? Dopustite da vam ponovim još jednom. Koje ste oružje smatrali ... kada ste koristili termin, rekli ste: Koristio sam preciznu ... ili najprecizniju opremu. Na koje ste oružje mislili pod tim?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja sam rekao da smo koristili najpreciznija oruđa koja smo mi tada imali u svom sastavu.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A koja su to oružja?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mi smo koristili minobacače 120, koristili smo, višecijevne nosače raketa, haubice i topove. Ali, ti topovi spadaju među najpreciznija oruđa.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Rekli ste da ste koristili višeraketni bacač. Da li ste smatrali da je višeraketni bacač oružje koje je sposobno za precizno gađanje?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne, to oruđe nije namjenjeno za ... ono može precizno gađati, ali korištenjem višecijevnih bacača raketa pokriva se jedna površina, a ne konkretan cilj. Ne točkasti cilj, već površina.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Možete li da još pojasnite taj odgovor. Kada kažete višecijevni ... samo da pročitam tačno. Jedan deo vašg odgovora nije zabeležen. Rekli ste, Koristi se da se pokrije površina a ne meta. Možete li da pojasnite to, gospodine Turkalj. Mi ne znamo baš mnogo o artiljeriji. Možete li konkretnije da nam kažete šta ste mislili pod tim. Površina, u kom smislu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: U vojnom smislu, korišten je višecijevni bacač raketa, znači da se pokriva cilj koji se nalazi u određeno, kao jedna prostorija. Odnosno, ne mislim prostorija kao objekat, to je jedan vojni, terminološki izraz, prostorija znači 100 puta 100 metara, recimo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, za koje biste vojne mete koristili višecijevne raketne bacače, za koju vrstu mete, šta biste mogli da artikulirate? I da se vratimo na vaše svedočenje juče, rekli ste, kada sam vas pitala koje su vrste meta bile ... koje ste mete dobili, da ste dobili određene ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Sudijo, ovo je oblast o kojoj nije apsolutno ništa obelodanjeno. Sada tražimo mišljenje veštaka u određenoj temi, a OTP (kancelarija Tužilaštva), pod A, nije stavila svedoka pod kategoriju veštaka; i pod B, ne postoji obelodanjivanje koje se tiče ovih izjava. Ništa. Ovo je nova linija ispitivanja koju je gospođa Mahindaratne jutros odlučila da koristi kod ovog svedoka. Sada optuženi ima pravo na obelodanjivanje.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ne, gospodine Predsedavajući. U stvari, ova linija ispitivanja je usledila iz odgovora koje je dao svedok. U stvari, svedok je juče govorio o vrstama meta koje je dobio, a jutros, on je sam ponudio svedočenje o položaju oružja.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, to nije...

SUDIJA ORIE: Ne svi u isto vreme.

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ako mogu da kažem, gospodine Predsedavajući, ja ne tražim mišljenje veštaka. Svedok je bio zadužen za artiljeriju, i ja ga pitam ... ovo je faktička stvar. Ovo nije mišljenje veštaka.

ADVOKAT KEHOE: Pogledajte poslednje pitanje koje je postavila gospođa Mahindaratne, da li je to faktička stvar. Dakle, koja vrsta ... ovo se nalazi u 6. redu, na strani 15: „Za koje biste vojne mete koristili višecevne raketne bacače? Za koju vrstu mete? Šta biste mogli da artikulirate?“

SUDIJA ORIE: Da. Ako biste promenili to pitanje, u odnosu na mete koje su vam date, koje ste oružje koristili, onda to odjednom više nije u domenu veštačenja, to je onda samo pitanje o činjenicama.

ADVOKAT KEHOE: To je tačno.

SUDIJA ORIE: I gospođu Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: *(preklapanje govornika)* ... mogli bismo da počnemo da analiziramo način na koji vi formulišete pitanje, da li je to pitanje o činjenicama, i da li se razvilo u pitanje o mišljenju. Hajde da ne trošimo vreme na to. Čuli ste da ako preformulišete pitanje, ono postane, recimo, 95 posto činjenično pitanje. Pozivam vas da se fokusirate na činjenice.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Uradiću tako, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ako mogu da dodam, kao što časni Sud zna, mi imamo izjave i imamo tri transkripta. I ja ne znam da li ih je časni Sud pročitao ili ne. 99 posto onoga što je rekao gospodin Turkalj rekao u tim izjavama i transkriptima nema nikakve veze sa artiljerijom. Tako da to jeste, da budemo iskreni, pitanje obelodanjivanja.

SUDIJA ORIE: Pa, on je rekao u izjavi koja vrsta artiljerije je korišćena, pa su usledila neka dodatna pitanja u vezi sa tim.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Slažem se sa vama časni Sude, i nema sumnje da se to desilo, i da je svedok govorio o tome u malim instancama u svojoj izjavi. Ali fokus ovog ispitivanja nije nužno na tome o čemu se govorilo u transkriptu, ili u izjavi. To je nešto skoro potpuno drugačije.



SUDIJA ORIE: Da. Možemo da raspravljamo koliko je to različito i koliko je to slično. Gospođo Mahindaratne, ima nečega u tome što govori gospodin Kuzmanović. Takođe, svakako da ima i nečega u tome što gospodin Kehoe govori o formulaciji pitanja, i gde svedok postaje veštak. Ali s obzirom da se vi uglavnom oslanjate na, rekao bih, iskustvo svedoka, vi možete da pitate o njegovom iskustvu, i to onda nije iskaz veštaka, već se tu radi o iskustvu. Daću vam primer. Niste ga detaljnije ispitivali o 120-milimetarskim minobacačima. Vi možete da pitate nekoga koliki je tačno raspon greške, i tako dalje, takođe možete da pitate svedoka, Da li ste ispaljivali minobacače na ... sa različitim punjenjima, da li ste nekada primetili razliku u položaju ako ste koristili jedno punjenje, ili šest punjenja. Nakon toga pitate za činjenice i stvari koje je svedok mogao lično da zapazi, i koje mogu da budu relevantne za ove stvari ovde. Gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, poteškoća je, bez da idemo u konkretne činjenice, jeste da raspon greške, ne samo za topove i haubice ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe. Gospodine Kehoe, nećemo raspravljati o suštini onoga što je očigledno sporni sadržaj pitanja.

ADVOKAT KEHOE: Jedino pitanje je, Sudijo, kada su činjenice ...

SUDIJA ORIE: Ne, ne. Ako želite da radite to, prvo da pitamo svedoka da li on ...

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da zamolimo svedoka da ode.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, da li razumete ili govorite engleski?

SVEDOK TURKALJ: Ne.

SUDIJA ORIE: Možete li na kratko da skinete vaše slušalice, molim vas. Da, gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Što se ovoga tiče, časni Sude, i razlog zašto se vraćam na činjenice, i zašto su činjenice važne, jeste, jer pitanje koje se tiče raspona greške, i tako dalje, i svega ovoga oko oružja, to sve zavisi od razdaljine, zavisi od vremenskih uslova.

SUDIJA ORIE: Ja se potpuno slažem sa vama.

ADVOKAT KEHOE: *(preklapanje govornika)* ...



SUDIJA ORIE: Što se toga tiče, nisam bez razloga rekao da možete da pitate svedoka da li je on pucao iz minobacača sa jednim ili sa šest punjenja, gde, naravno, i ugao pod kojim se puca pravi razliku, i mislim da bi bilo važno za gospođu Mahindaratne da zna to. Ona je sama rekla da mi nismo eksperti za artiljeriju. Tako da, postavljanje pitanja o grešci ... o rasponu greške, nemaju mnogo smisla ako vam nisu dostupne druge informacije, kao što su vremenski uslovi, atmosferske prilike, punjenja koja su korišćena, ugao ispaljivanja, postoji mnogo ... istovremeno, gospodine Kehoe, to takođe objavljuje ako svedok kaže, Pa, ja sam koristio to oružje, i ono ima raspon greške od 12.5 do 25 metara, i da bi to bilo tačno za ... da se to odnosi na topove. Da li se to takođe odnosi i na minobacače? Da, otprilike isto. Ovo su, naravno, odgovori koji opravdavaju dalje istraživanje šta je tačno uzeto u obzir kada se pucalo iz ove vrste naoružanja.

ADVOKAT KEHOE: A ja ću reći da ... da su činjenice bitne, ali opšte činjenice o neobelodanjivanju isključuju mogućnost da mi unakrsno ispitamo ovog svedoka, jer mi nismo bili obavešteni da će ovo stvari biti tema direktnog ispitivanja Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Da, verovatno ni gospođa Mahindaratne nije bila spremna za odgovor između 12.5 do 25 metara.

ADVOKAT KEHOE: Ona je postavila pitanje koliki je raspon greške.

SUDIJA ORIE: Da, ali ju je možda iznenadio odgovor. Zato sam ranije dao taj odgovor. Ako vi kažete ... ako postavite uopšteno pitanje svedoku i dobijete odgovor, koji je možda iznenađujući, onda, iako možda niste hteli detaljno da se bavite tom stvari u detalje, to može da izazove da uradite upravo to, jer ste dobili odgovor koji niste očekivali. Hajde da ... gospođu Mahindaratne, vi ste svesni da ovde postoji ... ovde postoji prigovor protiv stavljanja svedoka u situaciju gde on manje više služi kao svedok veštak za svakakve detalje, za raspon greške, za tehničke detalje o naoružanju. Istovremeno, ja sam vam ostavio prostora da postavljate neka pitanja. Ako biste mogli da imate na umu, da ovi prigovori, kao što sam ranije rekao, nisu potpuno bez osnova, iako nisu dovoljni u ovom trenutku da vam zabranim da postavljate pitanja u vezi sa ovom temom, ali svakako nije ... ovo nije zeleno svetlo da ispitujete u detalje ove teme, i o nečemu što se ne pojavljuje u izjavama svedoka. Ako možete da imate to u vidu, onda možemo da nastavimo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hoću, gospodine Predsedavajući. Hvala vam za ove smernice.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, da li biste ... I ako bih mogao da zamolim strane da pokušamo da svedočenje ide tako da se ne prekida iz minuta u minut.



ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, shvatam to. Izvinjavam se zbog svog doprinosa prekidanju, časni Sude, i Pretresnom veću, i kolegama advokatima.

SUDIJA ORIE: Hajde da nastavimo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, rekli ste sada ... i sada ću da se vratim na ono što ste upravo rekli o 120-milimetarskim i 130-milimetarskim topovima, rekli ste da je verovatni raspon greške između 12.5 i 25 metara. Na osnovu čega ste došli do tog broja?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Do te brojke, ja sam rekao da se radi o izračunavanju elemenata za gađanje, i da se greška može dogoditi oko 12.5 metara. A do toga sam došao završeci Vojnu Akademiju. I još bih dodao, ako se radi elektronskim putem računanje, ono može biti i preciznije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li ste koristili ... u upravljanju artiljerijskim operacijama, da li ste koristili neke tabele ili neke pisane instrukcije, gde se navodi raspon greške ... i drugi elementi koje je trebalo uzeti u obzir kada se izračunava verovatni raspon greške, u odnosu na konkretnu vrstu oružja. Da li ste koristili takav materijal?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nisam baš najbolje razumio vaše pitanje.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Unutar odeljenja artiljerije specijalne policije, da li su date neke konkretne instrukcije koje su se ticale, recimo, na primer, da bi verovatni raspon greške za minobacač od 120 milimetara bio toliki i toliki, kada ... kada uzmete u obzir određeno punjenje koje koristite, određene vremenske prilike, i tako dalje, da li su postojale neke pisane instrukcije ili određene tabele koje ste koristili?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću, pitanje je počelo kao činjenično pitanje. Preformulisano je kada je svedok rekao da nije razumeo pitanje. Može biti da je pitanje malo izmenilo svoj karakter. Ako nemate ništa protiv, gospodine Kuzmanoviću, i ako bi to rešilo prigovor koji imate, mogu da pokušam da preformulišem pitanje.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Moj prigovor je, u stvari, deo toga, časni Sude. Ali glavni prigovor koji imam jeste da pitanje pretpostavlja da je specijalna policija imala svoj artiljerijski odeljak, i mislim da je to nešto što treba da se utvrdi.



SUDIJA ORIE: Možda ... kada ste vi bili ... gospodine Turkalj, kada ste vi bili zaduženi za artiljeriju, da li znate da li su korišćene neke tabele kako bi se izračunao mogući raspon greške pod određenim okolnostima za to oružje; odnosno, ako uzmemo u obzir kalibar, ugao paljbe, punjenje, i tako dalje? Da li ste koristili tablice? Da li su vam one bile dostupne?

SVEDOK TURKALJ: Konkretno, za određivanje elemenata za gađanje artiljerijskih oruđa, postojale su tablice, svako oruđe ima svoju tablicu, i po njima se izračunavaju ti elementi.

SUDIJA ORIE: A koliko su precizne bile te tablice? Koji elementi su se pojavljivali u tim tablicama kako bi se izračunao određeni raspon greške? Koliko su detaljne bile?

SVEDOK TURKALJ: Tablice su bile precizne, to su radili stručnjaci. Nismo ih sigurno mi radili. Mi smo samo koristili te tablice. To nisu tablice koje su rađene u specijalnoj policiji. To su tablice koje su rađene na nivou armija svih zemalja ovog svijeta i to nema nikakve veze sa nama, a određuju se elementi za gađanje na osnovu daljine gađanja, pravca gađanja, koordinata cilja, i svih onih ostalih elemenata na osnovu kojih se određuje cilj ... elementi za gađanje.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospođu Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Rekli ste, gospodine Turkalj, da su te tablice koristile oružane snage iz celog sveta. Tablice koje ste vi koristili, koje je njihovo poreklo? Mislim, niste mogli da koristite univerzalne tablice. Šta ... možete li nam reći od koje vojske ili od kojih oružanih snaga ... ili koja vlast je izdala ove tablice?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa, u artiljerijskom smislu, ili topničkom smislu, zavisno od oruđa, tablice su rađene zavisno od oruđa. Postojala su pravila oruđa istočnog djela svijeta i zapadnog djela svijeta. To su bile samo razlike u podelama, 60 ili 64. To su bile podjele ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, da li znate poreklo ovih tablica? Da li je ... one koje ste koristili, da li su to bile tablice JNA, da li su bile američke, da li su to fabričke tablice; da li znate?

SVEDOK TURKALJ: To su bile tablice JNA, ako su oruđa bila ... ako su te bile tablice korištene za ta oruđa.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospođu Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hvala vam, gospodine Turkalj. Da se sad vratimo na vaše jučerašnje svedočenje, rekli ste da ste dobili označene mete, koje su uključivale mete na liniji fronta, a onda ste takođe rekli da ste dobili i određene mete koje su se nalazile



duboko iza linije fronta, koje ste vi opisali, i to ću vam pročitati: Komandna mesta, raskrsnice pruga, skladišta operme, komunikacioni centri. I rekli ste da je to manje više bilo to. Kada sam vas pitala o višecevnim raketnim bacačima od 128 milimetara, i za koje vrste meta ste koristili takvo oružje, vi ste rekli za površine, za prostor, ne za mete. Da li ste, tokom operacije, koristili višecevne raketne bacače protiv vrste oružja (treba da stoji mete) koje ste juče opisali? Odnosno, za komandna mesta, raskrsnice pruga, skladišta opreme ili komunikacione centre?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Višecevni bacači raketa korišteni su isključivo za djelovanje po ... po protivničkoj odbrani, na prvoj crti odbrane i po dubini odbrane. Kada govorim o dubini, radi se o jednom kilometru, ili dva, gde se nalaze snage.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, ako sam razumela vaš odgovor, da li je tačno da ste višecevne bacače raketa koristili samo protiv žive sile?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Izvinjavam se što prekidam. Prethodni odgovor nije potpun. Što se tiče onoga što je svedok rekao. Ne znam da li postoji praznina u prevodu, ili šta se desilo, ali odgovor nije potpun.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, u zapisniku, Ja, u ovom trenutku kao vaš poslednji odgovor stoji: Višecevni bacači raketa korišteni su isključivo ... mislim da ste rekli za pozicije na liniji fronta, i za pozadinu, pozicije u pozadini, misli se na jedan do dva kilometra gde su bile neprijateljske snage, odmah iza linije fronta. Da li je to ... jer nam nedostaje jedan deo transkripta. Da li ste to rekli?

SVEDOK TURKALJ: To je to.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospođo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ako možete da pojasnite, da li ste mislili da su korišćeni samo protiv žive sile?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Tako je.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Rekli ste da ... ranije ste rekli da vas je tri dana pre operacije, gospodin Markač informisao ili ... na sastanku je rečeno, data su vam uputstva da se pobrinete za ... da se pobrinete da se ne naudi civilima tokom korišćenja artiljerije. Koje ste korake preuzeli kako biste osigurali to, da svedete na minimum kolateralnu štetu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: U svakom slučaju, poduzeli smo sve korake. Odredili smo ciljeve na prvoj crti obrane, odredili smo ciljeve po dubini koji su se nalazili na pravcu napada specijalne policije. Odredili smo ciljeve na apsolutno svom području koje su se nalazili, odnosno, koji su bili bitni za ostvarenje našeg cilja, i precizirali o kojima se to ciljevima radi na



cijelom tom području. Pripremili smo pravce napada, zavisno od, odnosno, bitnice za svaki pravac napada koja će djelovati na svom području. A sa druge strane, topništvo, koje je imalo veći domet, bilo je isključivo u mojoj kontroli, tako da nitko nije mogao djelovati bez odobrenja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li su postojale neke određene mete tokom operacije koje su bile blizu civilnih naselja?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Moraćete mi još ponoviti pitanje, utvrđeni ciljevi su bili... ..obzirom da se ta crta obrane formirala oko tri godine.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje je ...

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, samo jedno pojašnjenje, gospodine Predsedavajući. Izvinjavam se zbog prekida. Ako zastupnica može da pojasni ili opiše šta misli pod „blizu civilnih naselja,“ šta to znači u odnosu na artiljeriju?

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vi ste govorili o metama, utvrđenim metama, po dubini, i opisali ste ... ja sam govorila o četiri vrste takvih meta. Da li su takve mete locirane, bilo unutar civilnog naselja, ili, recimo, u krugu od oko 50 do 300 metara od civilnih naselja ili civilnih objekata?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Morate mi ipak pojasniti. Da li vi govorite o ciljevima u naseljenom mjestu, ili govorite o ciljevima na pravcu napada specijalne policije?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Govorimo o ciljevima po dubini, ne onima na liniji sukoba. Vi ste govorili o četiri vrste ciljeva koji su bili utvrđeni po dubini. Da li su se ti ciljevi nalazili u selima ili gradovima, ili pored sela ili gradova? Biću konkretnija. Da li su ti ciljevi bili u dometu verovatnog raspona greške?

SUDIJA ORIE: *Verovatni raspon greške nije dobar ... ranije ste rekli između 50 i 300 metara... (preklapanje govornika) ...*

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: *(preklapanje govornika)*... držaću se toga, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Možete li da odgovorite na to pitanje, gospodine Turkalj? Da li ste razumeli moje pitanje?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa kako sam ja shvatio vaše pitanje, na komplet ... na pravac napada specijalne policije, odnosno, kako ste vi to mene sada, kako ste vi pitali, pravac



napada specijalne policije bio je i malo širi od ovog dijela što govorimo o, samo na području planine Velebit, ali ciljevi koji su se nalazili na pravcu napada, bilo je puno ciljeva, nije se radilo samo o četiri, pet ciljeva koje smo spomenuli jučer. I neki drugi ciljevi nalazili su se u blizini pojedinih naseljenih mjesta, neki su bili i unutar naseljenog mjesta.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, koje ste korake preduzeli kako biste sveli kolateralnu štetu na minimum? Sada ste rekli da ste imali instrukcije da osigurate da se ne naudi civilima. Moje pitanje vama je, koje ste korake preduzeli da osigurate to?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Što se tiče mog rada i rada topništva, kada su građani ciljevi koji su bili u području naseljenog mjesta, a radi se o dva ili tri cilja, tada se radilo precizno i nije se djelovalo praktički sa puno projektila. Išlo se isključivo na neutraliziranje tog cilja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A koja su to tri cilja, i gde su se oni nalazili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja govorim o zapovjedništvu brigade, 9. gračacke brigade, govorim o ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A gde se to nalazilo?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nalazilo se na području Gračaca.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A koja su bila druga dva?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Zatim, bilo je križenje puteva, koje je takođe bilo na području Gračaca, glavnih puteva. Zatim, bila je stanica policije, kao operativne snage na tom području.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kada kažete *na tom području*, koje je to područje?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mislim na područje u pravcu napada. To su bile aktivne snage.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Možete li da mi kažete ... kada kažete „pravci napada,“ koja je to konkretno lokacija?

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, dozvolite mi da pokušam da shvatim šta radimo. Vi ispituje u vezi sa tri cilja, koji su se nalazili blizu naselja ili su se čak i nalazili u civilnim naseljima. Da li je bitno da li su ljudi koji su se nalazili u policijskoj stanici bili iz manjeg ili većeg područja? Govorimo o policijskoj stanici u kojoj se nalaze ljudi kao mete. Da li je bitno odakle su oni došli, da li imaju crvenu kosu. Da li ... zar nije fokus na ciljanju ovog ... ovog objekta.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: U redu, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Možete li mi prvo reći, gospodine Turkalj, koje ste oružje koristili za ove tri mete? Koje konkretno oružje ste koristili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Koristili smo isključivo top 130 milimetara.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A rekli ste da ste koristili ... hajde da budem precizna. Rekli ste da ste koristili mali broj projektila. Na primer, koliko ste projektila morali da ispalite, otprilike, kako biste neutralizovali, recimo, policijsku stanicu u kojoj su se nalazile snage?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Na to vam pitanje ja ne mogu tačno odgovoriti, to bi vam trebao odgovoriti verovatno stručnjak koji se pripremio za odgovor. Ali moje mišljenje je da je sa tri do četiri projektila možemo neutralizirati mogućnost funkcioniranja te stanice.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A da li je bilo izveštaja o potrošenoj municiji, ili za taj konkretni, znate, za taj dan operacije. Da li postoji bilo kakav izveštaj koji bi dao koliko je municije potrošeno, izveštaj koji ste podneli, koji ste dostavili nekoj grani unutrašnje kontrole ili nekim vlastima specijalne policije?

prevodilac: Može li gospođa Mahindaratne da govori u svoj mikrofon. Hvala vam.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Da, bilo je izveštaja o utrošku streljiva u celoj operaciji Oluja.

SUDIJA ORIE: Gospođa Mahindaratne, došli smo do granice. Ranije sam rekao da su dozvoljena neka dodatna pitanja koja se nadovezuju na ono što je pokrenuto tokom svedočenja. Ali ako idemo u konkretne mete, i tako dalje, makar treba da obavestite, vi niste bili u poziciji da ... da obavite pripremni razgovor sa svedokom, na osnovu koga biste dalje istraživali, bez pripremnog razgovora, određene stvari, kao što je koje su konkretne mete korišćene. Jer nema osnova za to u izjavi.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: *(mikrofon nije uključen)*

SUDIJA ORIE: Zaista ste došli do granice, koje sam vam, iako ne na veoma precizan način, postavio ranije. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Nastaviću, časni Sude.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Sada, gospodine Turkalj, htela bih da pogledate vašu izjavu, to se nalazi u odeljku pod tabulatorom 2. Za zapisnik, to je dokument označen kao V000-5303, na stranama od 117 do 119. Za zapisnik, to je dokazni predmet Tužilaštva broj 1150. Ovo ste rekli u vašem svedočenju, i sada ću vam pročitati to. To se nalazi ka dnu strane 117. Postavljeno je pitanje: „Pretpostavljam da bi preko obaveštajne službe, možda preko vojske, da biste znali da li neprijatelj ima, na primer, vojne objekte?“ Onda na sledećoj strani, vi kažete, Obaveštajna služba, vojna obaveštajna služba, je prikupljala informacije. Oni su koristili letelice ... ovde govorite o bespilotnim letelicama. I kažete, Sve informacije koje se odnose na taj dan smo dobili od odeljenja unutrašnje kontrole, tako da smo mi unutar artiljerije, mi smo imali koordinate gde su se nalazile te lokacije. Na strani 119 ste rekli, Osoblje je dobilo jednu ili dve fotografije tih lokacija. I da li ste ciljali te mete pre operacije ili kada je počela operacija, ili ste jednostavno čekali dok niste bili pozvani, da tako kažemo, da koristite artiljeriju na tim lokacijama? Vaš odgovor je, Kada je napad počeo, samo je jedna lokacija gađana, a za sve ostale artiljerija je korišćena na osnovu zahteva komandanata. Nije gađano mnogo lokacija, i mogu da navedem samo da je repetitor Čelavac bio jedna od meta, i da je bio jedan neprijateljski položaj koji je takođe gađan. Ovde govorite o unapred određenim metama. Sada moje pitanje vama glasi: Gde se nalazio taj neprijateljski artiljerijski položaj na koji ste pucali, o kojem ste govorili u vašem svedočenju?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Bilo je naprijateljskih topničkih položaja u početnim ... odmah na početku operacije, pogodili smo, gađali smo neprijateljsku bitnicu, haubičku bitnicu.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje je bilo, gde se ona nalazila?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Taj položaj nalazio se u blizini Svetog Roka. Mjesta Sveti Rok.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Rekli ste da su samo taj položaj i repetitor Čelovac bili gađani na početku kao unapred određene mete, posle toga, ostala upotreba artiljerije je bila na temelju artiljerijske podrške kada se ona tražila sa terena. Zbog čega se nisu gađale ostale mete na početku operacije? Jer nije bilo neophodno da se gađaju ti ciljevi?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Vi ovaj tekst ovdje možda niste najbolje razumjeli, ili Tuž ... odnosno, istražitelj nije najbolje razumio. Sam početak napada, kada je označen početak napada i data zapovjed za napad, mi smo djelovali po ovim ciljevima, koji su spomenuti. To je haubička bitnica, to je centar veze, to su ... to su ciljevi koji su morali biti neutralizirani kako mi ne bi imali problema u napadnoj operaciji. Kako su jedinice napredovale, sa svojih položaja, crte kretanja, tako su dolazili u borbu sa protivničkim snagama, i tražili su potporu na tom pravcu. Svako na svom pravcu napada. Sad ne možemo govoriti da se to događalo nekoliko sati posle, to se moglo dogoditi već 10 minuta, ili pola sata nakon početka napadnih operacija.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Razumela sam to, ali moje pitanje je bilo: U vezi sa unapred određenim metama, rekli ste da su na početku samo te dve gađane. Da li su postojale neke druge mete koje su bile određene ili identifikovane kao one koje treba gađati na početku operacije, ili su to bile samo ove dve? I ja ne govorim o ...

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Bilo je određeno puno ciljeva, a ne samo dva cilja. Moj zaključak je bio da se ta dva cilja moraju, da se po njima mora odmah djelovati po signalu za napad. A po ostalim ciljevima djelovalo se tokom operacije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kada sam vas juče pitala da li su postojali spiskovi meta, vaš odgovor nije bio najjasniji. Rekli ste da su postojale određene mete. Opet ću vam postaviti isto pitanje. Ove unapred određene mete, da li su postojali pisani spiskovi koji su vam dostavljeni?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mislim da je to potpuno ista stvar. Određeni ciljevi su bili.

SUDIJA ORIE: Pitanje je glasilo, da li su te mete bile na papiru, jedna iza druge. To je spisak, i bez obzira da li su one bile određene, vi možete da odredite metu bez da je stavite na neki spisak, i to je ovde pitanje. Da li ste dobili spisak?

SVEDOK TURKALJ: Ciljevi su bili određeni na karti, na topografskoj karti, po kojoj se i djelovalo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje ... i dalje ne dajete odgovor na moje pitanje, gospodine Turkalj.

ADVOKAT KEHOE: (*mikrofon nije uključen*)

SUDIJA ORIE: Pa, gospodo Mahindaratne, ja sam izričito pitao da li su mete bile na spisku, i sada je svedok rekao da su one bile označene na mapi, ali možemo da potvrdimo da, da nije postojao spisak, ali da su se nalazile na ovoj mapi. Da li sam to dobro razumeo?

SVEDOK TURKALJ: Dobro ste shvatili, ti ciljevi bili su ucrtani na karti. Određene ciljeve, ja sam crtao, na osnovu informacija, na karti.

SUDIJA ORIE: Sada ste rekli da ste ih vi ucrtali na mapu. Da li vam ih je neko diktirao, pa ste ih onda stavili na mapu, ili ste dobili nekoliko tablica u kojima su bile označene? Kako se to desilo?



SVEDOK TURKALJ: Časni Sude, što se ... ja sam jučer spomenuo da je bila informacija od strane naše službe, o ciljevima na terenu, o području i o neprijateljskim snagama koje su se nalazile na pravcu napada specijalne policije. Na osnovu informacija koje smo imali, na tom području, na osnovu informacija koje smo imali od naših djelatnika na prvoj crti, koji su bili i ranije, ta crta je inače utvrđena puno ranije, mi smo odredili ciljeve koji su nama interesantni za izvršenje našeg pravca napada. Ciljeve sam odredio ja, kada je u pitanju djelovanje topništva po dubini, ali opet, na osnovu informacija koje sam dobio od našeg odjela, gdje se nalaze konkretni ciljevi koji jesu interesantni za uspjeh operacije.

SUDIJA ORIE: To i dalje ... samo da proverim da li sam razumeo vaš odgovor. Da li ste dobijali delove informacija, i onda ste ih stavljali na mapu, i tokom same informacije ste primili informaciju ... informacije na osnovu koje ste odlučili koje mete, koje ste već imali na mapi, treba gađati; ili takođe i mete koje se još uvek nisu nalazile na mapi? Pokušavam da shvatim šta nam govorite.

SVEDOK TURKALJ: Pa upravo sam rekao to, da smo odredili po kojim ćemo ciljevima djelovati na osnovu informacija koje smo imali gdje se konkretno nalaze ti ciljevi. Radi se o prvoj crti, radi se o dubini, manjoj i većoj dubini neprijateljske odbrane. Vaše pitanje koje ste mi postavili, pretpostavljam da se radilo o novopojavljenim ciljevima na terenu, iako su zabjeleženi novi ciljevi za koje mi nismo znali, također se i po njima djelovalo.

SUDIJA ORIE: Dakle, kada ste rekli, „Mi smo odredili po kojim ćemo ciljevima djelovati na osnovu informacija koje smo imali gdje se konkretno nalaze ti ciljevi,“ vi govorite o ciljevima za koje ste dobili informacije pre početka operacije, koje ste uneli na kartu? Da li to tako treba da razumem?

SVEDOK TURKALJ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Pre nego što je počela operacija, da li ste razgovarali ... kada ste već uneli te ciljeve, da li ste razgovarali ili izvestili gospodina Markača ili gospodina Sačića o ... o tim ciljevima, da li ste ih obavestili koje ćete ciljeve gađati tokom operacije, i pokazali im bilo mapu, bilo neku drugu informaciju koju ste imali?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja sad ovo neću moći najpreciznije odgovoriti, koliko bih htio, ali gospodin Markač je vjerovao da ću ja odraditi posao topništva kvalitetno i dobro, i nije imao potrebe sigurno provjeravati ...



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: To nije moje pitanje. Nisam vas pitala šta je gospodin Markač mislio o vama. Moje pitanje je glasilo, da li ste razgovarali o tim ciljevima?

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, to je bio uvod u odgovor, početak odgovora, makar sam ja tako razumeo, da je to gospodin Markač ostavio na vama, i da kasnije nije proveravao način na koji ste vi izvršavali taj zadatak. Da li je to vaš odgovor?

SVEDOK TURKALJ: Ja sam upravo to rekao. Da gospodin Markač je vjerovao da, obzirom na moju struku i poznavanje rada u topništvu, nije imao potrebe sumnjati da ću ja taj posao odraditi dobro. S druge strane, on je znao da ćemo mi odraditi, ponoviću, posao odraditi dobro, tako da posle toga nije imao potrebe provjeravati da li se i po kojim ciljevima mi točno djelujemo na našem pravcu napada.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hvala vam na tom odgovoru, gospodine Turkalj. Juče ste govorili o podršci artiljerije hrvatske vojske koja je dodata specijalnoj policiji za operaciju. Tokom operacije, ko je tražio vatrenu podršku jedinica hrvatske vojske koja je dodata specijalnoj policiji?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mislim da su dosadašnji ovi odgovori govorili o, upravo o toj pridodatoj postrojbi. Zato mi nije baš jasno vaše pitanje.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ne, moje pitanje je sledeće: Postojala je HV ... postojala je artiljerijska podrška hrvatske vojske koja je dodata specijalnoj policiji za operaciju, i o tome vi svedočite. Tokom operacije, ko je tražio vatrenu podršku? Ne pitam vas ko ih je doveo, nego ko je tražio vatrenu podršku? Da li ste to bili vi ili ... ko bi kontaktirao jedinicu HV-a koja je davala artiljerijsku podršku i tražila joj da puca na konkretne određene mete?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nitko nije tražio od njih da djeluje po nekom cilju, već sam ja izdavao zapovjedi upravo tim oruđima po kojim, po kojem se cilju djelovati. A potporu za ta oruđa mogli su tražiti zapovjednici pravaca na svojim pravcima napada, ako bi došli u sukob sa protivničkim snagama.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, komandanti su tražili podršku, da li je to moralo da ide preko vas, ili bi komandanti koji su predvodili napad direktno kontaktirali artiljerijske baterije, ili grupe, ili jedinicu HV-a, i tražili vatrenu podršku, ili su morali vas da obaveste, i onda biste vi prosledili određeni zahtev određenoj artiljerijskoj jedinici? Kako se to dešavalo?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Zapovjednici na pravcima napada imali su svoju potporu. Postajala je bitnica koja je pratila taj pravac napada. Govorimo o pravcu napada glavnom, i pomoćnim pravcima napada specijalne policije. A kada je trebalo djelovati sa, već dosad



pomenutim topovima 130-milimetara, sa tog paljbenog položaja, onda su tražili isključivo od mene.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ta jedinica HV-a koju ste opisali, ako ste tražili od HV jedinice da se umeša, i da vam pruži vatrenu podršku, da li ste vi bili ti ko ih je kontaktirao, ili su komandanti koji su vodili pravac napada mogli direktno da ih kontaktiraju? To je moje glavno pitanje, gospodine Turkalj.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja sam vam na to odgovorio. Ako su, ako je trebalo djelovati, primer, sa topovima 130-milimetara, onda su mogli tražiti od mene da se sa njima djeluje.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ako je postojao zahtev da se deluje raketnim bivačem, govorim o sistemu višecevnog bacača raketa, da li su komandanti koji su predvodili pravac napada mogli direktno da to traže, ili je taj zahtev morao da ide preko vas?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Svaki zapovjednik na svom pravcu napada imao je višecjevni bacač raketa, 128-milimetara tipa RAK. Prema tome, on je sa tim višecjevnim bacačem raketa mogao tražiti njegovu potporu i bez mog odobrenja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ako je bilo potrebe da deluje bacač raketa koji se nalazio u sastavu jedinice HV-a koji je pružao podršku u operaciji specijalne policije, ako je trebalo delovanje te opreme, ko bi tražio podršku te jedinice HV-a?

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, časni Sude. Mislim da se ovde mešaju jedinice. Ne znamo da li je ta jedinica HV-a koja je radila sa njima ilama višecevni bacač raketa ili je imala samo T-130 (tenk 130-milimetra).

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: U stvari, u njegovom iskazu jasno stoji da je artiljerijska podrška HV-a imala rakete. Dozvolite mi da vas uputim na konkretni deo u transkriptu. U stvari, vratićemo se na to, s obzirom da se konkretno spominje u transkriptu, ali ne želim da trošim vreme. U međuvremenu, postavicu vam drugo pitanje, i vratiću se posle na to.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Sada ću da vas provedem kroz vaše svedočenje, gospodine Turkalj. Ako mogu da vas zamolim da odete na vaš transkript, to je obeleženo kao V000-5303, odeljak pod tabulatorom 2, strana 89. Da li ste našli stranu?

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, možete li da nam pomognete ...

SVEDOK TURKALJ: Ne, nisam je našao.



SUDIJA ORIE: S obzirom da ja mogu samo da otvorim Adobe program, možete li uvek da kažete prvi, drugi, ili treći, kako bih ... ili da kažete 1150, 151, ili 52, kako bih mogao da se snađem ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: To je odeljak 1, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Na strani 89.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: To je, gospodine Turkalj, odeljak pod tabulatorom 2, strana 89. I dopustite mi da pročitam ono što ... o čemu bih da razgovaramo. Postavljeno vam je pitanje: U redu. Imajući u vidu da je artiljerija jedan veoma važan zadatak, da li ste imali neke, hajde da kažemo, isturene posmatrača, ili nešto što je išlo sa specijalnom policijom dok su napredovali, kako bi dali tačnu poziciju područja gađanja? Da li ste na toj strani, gospodine Turkalj? I onda je vaš odgovor ... nalazi se na strani 90: Ne, nismo imali izviđače, bile su jedinice koje su išle napred. Komandanti jedinica su bili ti koji su vršili procenu situacije, i ako je bilo potrebno, tražili podršku. Kažete da su postojela kodirane mape. Ne znam da li ste znali za to. I samo da ... kad smo već tu, na strani 90 kažete: „Na osnovu tih kodiranih mapa u svakom kvadratu, bilo je jednostavno tačno odrediti ...“

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Bilo je lako odrediti precizne kote i dati precizna uputstva gde treba da deluje artiljerija, ako je potrebno. Dakle, vi ovde kažete da nije bilo isturenih posmatrača. Dakle, u odsustvu isturenih posmatrača, ko je vršio korekciju vatre za vas?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja ću vam ovako odgovoriti: Na pravcima napada specijalne policije, tačno je da su zapovjednici pravaca koji su bili zapovjednici jedinica od svoje bitnice koja je (v2 02:40) tražila potporu, oni su svi imali kodiranu kartu, po kojoj su tačno mogli odrediti lokaciju cilja. Da preciziram, kada dođe u kontakt sa protivnikom, kada dođe do borbe, oni tačno preciziraju gdje se nalazi, gdje se nalaze oni i gdje se nalazi cilj, po toj kodiranoj karti, i tada traže potporu od svoje bitnice, koja je tada djelovala po tom cilju. I oni su, naravno, mogli i korigirati vatru, da li je to dalje, bliže, lijevo ili desno, zavisno od cilja. Raketu topniške bitnice, samo da ponovim još ... dodam odgovor, nisu mogle imati svoje promatrače, obzirom da teren to nije dozvoljavao. Ali su naši promatrači bili zapovjednici jedinca, odnosno zapovjednici pravaca.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Zašto teren nije dozvoljavao isturene posmatrače?



SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja vjerujem da vi taj prostot niste vidjeli. Radi se o planini.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Pa, ako govorimo da zbog topografije nisu mogli da se koriste istureni posmatrači, kako je onda ta baterija bila obaveštavana da li je vatra pogodila određenu metu, ili je došlo do greške koja zahteva korekciju, ako nije postojao mehanizam povratnog izveštavanja?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Mislim da on nije rekao ... časni Sude.

SUDIJA ORIE: Sačekajmo. Gospođa Mahindaratne vas pita kako ste dobijali informacije da treba da pucate malo više ka levo, ili ka desno, ili malo dalje, ili malo bliže. Na koji način i od koga ste primali te informacije?

SVEDOK TURKALJ: To je potpuno isti sistem kao da se radilo i o izviđačima artiljerijskim, koje ste vi spomenuli. Zapovjednik koji je tražio potporu, on je tako i dao na bitnici informaciju gdje dalje treba raditi, i on je bio u pravilu taj izviđač. I taj sistem veze je funkcionirao, tako da to nikakav problem nije bio. Mogu vam pojasniti. Potpuno isti princip je bio da je bio i vojni izviđač, odnosno, artiljerijski izviđač, potpuno isti princip.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li vi govorite, gospodine Turkalj, da je komandant delovao kao istureni posmatrač? Da li to govorite?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Zapovjednik koji je bio na pravcu napada, zapovjednik koji je zapovjedao pravcem napada i njegovi ... njegove kolege, njegovi rukovoditelji koji su bili u tome djelu, svakako su mogli korigirati vatru po cilju koji su oni vidjeli, s kojim su bili upoznati. Oni su svi imali te karte, kodne, na osnovu kojih su tražili i odredili gdje treba djelovati topništvom.

SUDIJA ORIE: Gospođa Mahindaratne, gledam na sat.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući. Primetila sam da sam već prekoračila vreme. Ovo je dobar trenutak za pauzu.

SUDIJA ORIE: Ovo je dobar trenutak za pauzu. Onda ćemo imati pauzu, gospodine Turkalj. Nastavićemo i 11.05 časova.

(pauza)



Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, molim vas nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, spomenuli ste mete koje se nalaze u Gračacu, i svedočili ste da ste koristili samo topove 130-milimetara kako biste ih neutralizovali. Da li ste ikada zatražili višecevnu raketnu artiljeriju za napad na Gračac?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne. Višecevna raketna artiljerija nikad nije upotrebljavana na Gračac.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kada ste tražili da se gađa gračac, da li ste tražili vatrenu podršku od jedinice HV-a koja je davama artiljerijsku podršku operaciji specijalne policije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Dozvolite mi da budem konkretniji. Naredio sam poziciju sa kojih će se pucati na mete.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li ste naredili jedinici HV-a koja je davala artiljerijsku podršku operaciji specijalne policije da gađa mete u Gračacu? To je moje pitanje. Govorimo ... o toj jedinici HV-a koja je bila pridodata operaciji specijalne policije.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nisam siguran da se međusobno razumemo. Kada smo govorili o topovima od 130-milimetara, to je vod koji je pripadap hrvatskoj vojsci.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U redu. To je ... to je bilo moje pitanje. Sada, gospodine sekretare, mogu li da dobijem ...

SUDIJA ORIE: Mogu li da tražim neka pojašnjenja. Pitali su vas da li ste ikada tražili od višecevne raketne artiljerije da gađa Gračac. Vaš odgovor je bio: „Ne. Višecevna raketna artiljerija nikad nije upotrebljavana na Gračac.“ Sada, tražiti upotrebu određenog oružja nije isto što i koristiti to oružje. Da li ste hteli da kažete, Ja nikada nisam tražio, ili čak naredio, višecevnj raketnoj artiljeriji da gađa Gračac; ili ste rekli, Pa, ja sam možda to tražio, ali se to na kraju nije upotrebilo?

SVEDOK TURKALJ: Višecevni raketni bacač nije korišćen tokom aktivnosti na Gračac. Niti je tražena vatra iz tog bacača, niti je ona korišćena.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tom odgovoru. Drugo pitanje nije bilo sasvim jasno. Da li sam dobro razumeo, da je upotreba topa od 130-milimetara, da ste dali naređenje da se puca iz ovog oružja, koje je bilo delo naoružanja jedinice HV-a koja je bila dodata operaciji specijalne policije? Da li sam to dobro razumeo?



SVEDOK TURKALJ: Dobro ste razumeli. Dva topa koja su bila aktivna za vreme napada specijalne policije, oni su pucali na moju naredbu i na moj zahtev.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospodđo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Gospodine sekretare, ako mogu da dobijem dokazni predmet Odbrane broj D1095.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vidite ovaj dokument, i mislim da vam možda nije poznat ovaj dokument. Ovo je dnevni izveštaj o borbama koji je napisao komandant Operativne grupe Zadar, datum je 4. avgust. I možete da pogledate dokument ako vam nije poznat. Naročito bih vam skrenula pažnju na paragraf 4 ovog dokumenta, gde stoji: „Specijalne jedinice MUP-a Ministarstva unutrašnjih poslova su podržavali 130-milimetarski pištolji i 122-milimetarske haubice u prvom sektoru gađanja Gračaca, i područja iza linija. Podrška je bila oslabljena zbog zakasnele isporuke SVRL-a, self propelled višecevni raketni bacači i municija,“ i onda idu dalji detalji. I onda, govori se o zakasnelom dolsaku SVLR raketa, i da je porška bila oslabljena zbog toga. Da li ste u nekom trenutku pozvali ... HV jedinice koje su vam pružale artiljerijsku podršku, da upotrebe višecevni raketni bacač na bilo koje mete?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa, kada je u pitanju ovo izvješće koje ovdje vidim, ja ga nisam imao priliku, ovaj, gledati izvješće, ali ga mogu ovako promatrati, mislim da je ovo informacija gdje, operativna grupa Zadar ili netko ispred te grupe dostavi izvješće, da je SVLR kasnio sa dolaskom na svoj paljbni položaj. Odnosno, bolje rečeno, nije bio u početku napadnog djelovanja prisutan. A to da je, da se djelovalo cjeli dan po ciljevima...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: *(nastavlja se prethodni prevod)* ... Gospodine Thunens, moje pitanje je bilo, da li ste vi tražili od jedinice HV-a koja je podržavala artiljerijske operacije specijalne policije da obezbede višeraketnu paljbu na bilo koje mete u pravcu napadu specijalne policije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Da, tražili smo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Za koje mete ste tražili tu paljbu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Radilo se isključivo po živoj sili.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gde?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa to je cijelo područje ispod Velebita, u pravcu napada specijalne policije, zatim, na području planine Velebit, prevoj Prezid. To su bili ciljevi sa kojima se radilo u toku akcije. Bilo je više ciljeva. Nije bio jedan.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, mogu li da dobijem dokument broj 1403, molim.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Htela bih da vam pokažem jedan drugi dokument, i verovatno vam je već poznat, gospodine Turkalj. Ovo je ... poznato kao borbeni put, i ovo je deo vojnog puta, izvinjavam se zbog mog izgovora, bjelovarsko-bilogorske jedinice vojne policije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, ako možemo da pređemo na stranu 6 u engleskoj verziji, i stranu 5 u hrvatskoj verziji. Ako možemo da se fokusiramo na paragraf 3 ... na strani 6 u engleskoj verziji, i poslednji paragraf na strani 5 u hrvatskoj verziji.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U hrvatskoj verziji, oko 6. reda, i u hrvatskoj verziji poslednji paragraf oko reda ... poslednji paragraf, mislim da je 6. red, to je ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, mislim da imamo pogrešan --- da li smo na strani 5 u hrvatskoj verziji? Ako možemo da se spustimo dole ...

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne, izgleda da to ide hronološkim redosledom, tako da, ako se vratimo stranu unazad, možda će nas odvesti od 6. avgusta na 4.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da. Ja samo pokušavam da nađem tačku, gospodine Predsedavajući. Govorim o tom delu u paragrafu 3 u engleskoj verziji koji kaže: "6. avgusta, u skladu sa naređenjem Turkalja."

SUDIJA ORIE: Da. Vidim u 05.00 časova 4. avgusta. Da li je to ono što ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ne. Gospodine sekretare, ako možete da prebacite na sledeću stranu u engleskoj verziji ... izvinjavam se, hrvatskoj verziji. Starana 6 u engleskoj verziji. U hrvatskoj verziji, ako možete da pređete na sledeću stranu. Izvinjavam se zbog ovoga.

SUDIJA ORIE: Tu imamo unos od 6. avgusta.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li vidite paragraf u kojem stoji ... na pogrešnoj smo strani u engleskoj verziji, gospodine sekretare. To je ... trebalo bi da bude strana 6 u engleskoj verziji.



SUDIJA ORIE: Ono što ja vidim na mom ekranu izgleda kao prava strana, ako ne grešim.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ne, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Vidim da je izgleda ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Treba da bude prethodna strana, strana 6. Da, to je prava strana.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li vidite taj paragraf, gospodine Turkalj, u kojem stoji: „6. avgusta, u skladu sa naređenjem gospodina Josipa Turkalja, RTS je razmešten u regionu Gračac, i oko 21.30 časova, deo RTS policijske uprave Sisak-Moslavina“ ...

SUDIJA ORIE: To što sada čitate, da li se to pojavljuje na vašem ekranu, i gde se to pojavljuje na vašem ekranu?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Paragraf 3, gospodine Predsedavajući, red 6.

SUDIJA ORIE: Ne, ne, da li se pojavljuje u dokumentu na vašem ekranu, ako imate elektronski sistem sudnice?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gledam u elektronski sistem sudnice, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da. Ali ne postoje brojevi redova, niti brojevi strana, zar ne?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Samo pokušavam da navedem stranama gde to počinje.

SUDIJA ORIE: Recite mi ... imam dokument na ekranu, sa leve strane na engleskom; sa desne na hrvastkom. Možete li da nam kažete gde su u engleksoj verziji nalazi to što ste upravo pročitali?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Paragraf 3 ...

SUDIJA ORIE: Paragraf ... treći paragraf. Sada ga vidim, da. U sredini tog paragrafa.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Upravo tako.

SUDIJA ORIE: Da.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Upravo tako. Oko pet redova dole.

SUDIJA ORIE: Našao sam ga, da. I ovo se isto pojavljuje sada svedoku, ili svedok ima štampanu kopiju ... ne, nema štampanu kopiju.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Sada smo na pravoj strani, gospodine sekretare.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ako pogledate poslednji paragraf, tri reda odozdo, stoji sledeće: „6. avgusta u skladu sa naređenjem (*preklapanje zvučnika*) ... RTS je razmešten u regionu Gračac. I oko 21.30 časova, deo RTS jedinice specijalne policije policijske uprave Sisak-Moslavina se pridružio delu zadarske policijske uprave jedinice specijalne policije.“ Upravo ste rekli da nije korišćena raketna artiljerija za Gračac, niti ste je tražili, niti je korišćena. Možete li prvo da nam kažete šta je RTS?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja sam rekao da raketna artiljerija nije korišćena na Gračac, a ovo ovdje u ovom izvješću što piše, radi se, RTS je raketno-topnička skupina, i u ovom izvješću se vrlo jasno i precizno kaže da je, po mojoj zapovjedi, raketno-topnička skupina razmještena na području Gračaca. Odnosno, znači, da je došla na položaj u blizini Gračaca, i tu je bila razmještena. Samo je došla na položaj. I ona je ušla unutra. Ljudi ... jer 6. avgusta, jedinice su prošle Gračac, oni su samo iza jedinica došli na područje Gračaca, i tamo su, jednostavno, možda su i spavali u tom trenutku, sad samo ne znam koje je vrijeme. U svakom slučaju, tamo su bili samo razmješteni. I da je jedan dio ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, vi kažete da im nikada nije naređeno da dejstvuju po Gračacu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Oni su ovdje bili samo razmješteni, Ovo ne govori o nikakvom djelovanju.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hvala vam, gospodine Turkalj.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, nudim ovo na usvajanje u spis.

ADVOKAT KEHOE: Nemam prigovor, časni Sude, ali ako može svedok na trenutak da skine slušalice, imam samo jedan komentar.

SUDIJA ORIE: Možete li da skinete slušalice na trenutak?



ADVOKAT KEHOE: Tužilaštvo izvodi dokaz ... izvinjavam se ... u ovom izveštaju, da je Gračac do tada već pao. Nije mi jasna linija ispitivanja tužiteljke, jer vreme o kojem on govori, i dokaza koje je Tužilaštvo već dalo, govori se da je specijalna policija već preuzela Gračac, pa sam malo zbunjen ovom linijom ispitivanja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ja sam samo tražila objašnjenje, gospodine Predsedavajući. Mi smo se pitali šta je to bilo, i razmeštanje RTS-a u Gračacu, nama nije bilo sasvim jasno šta je to, i mislila sam da je ovo pravi svedok da ga pitamo da nam to objasni.

SUDIJA ORIE: I vi želite da izuzmete svaku mogućnost da je bilo paljbe iz voševnih raketnih bacača na Gračac?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT KEHOE: Pretpostavljam da to isključuje mogućnost da je specijalna policija pucala na sebe, s obzirom na dokaz koji daje Tužilaštvo. Ako je to slučaj, onda da nastavimo dalje. (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: Čuli smo dokaz. Pretpostavljam da ćete da predete na vašu sledeću temu, gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da. Može li svedok ... možete li da opet stavite slušalice. Hvala vam. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Molim dokument broj 1638. Izvinjavam se. To je dokument broj 1638 po Pravilu 65 ter. Nisam dala prethodni dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: To je zbog toga što je gospodin Kehoe rekao svoje zapažanje, ali nismo čuli od gospodina Kehoea da li ima prigovor.

ADVOKAT KEHOE: Ne, časni Sude, izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1153.



SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1153 je usvojen u spis. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, molim dokument broj 1638.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ovo je zahtev gospodina Markača za logističkom podrškom Glavnog štaba HV-a. I ovo je zahtev za popunjavanjem. Da li možete da kažete da li, u stvari, količina municije koja se zahteva odgovara potrošnji, dnevnoj potrošnji municije?

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, samo da pojasnimo to. Da li on govori o artiljeriji na nivou T-103s ili o artiljeriji koja je raspoređena pojedinačnim komandantima u podršci napredovanja trupa?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Mislim da je pitanje direktno, gospodine Predsedavajući, da li zahtev za popunjavanjem odgovara potrošnji. I htela sam posebno da mu skrenem pažnju na 120-milimetarske minobacače i 128-milimetarske bacače raketa ... raketne projektile.

SUDIJA ORIE: Hajde da čujemo odgovor svedoka. Možete li da odgovorite na pitanje, gospodine Turkalj?

SVEDOK TURKALJ: Kada je u pitanju popuna streljiva, na artiljeriju se odnose isključivo pod točkom 1 i 2, to su mine 120-milimetara i ... projektil, to su rakete 128-milimetara. Što se tiče utroška ovog streljiva, moglo bi se odnositi na prvi dan izvođenja borbene operacije. Iako se utroškom streljiva bavio odjel za logistiku, i oni su vidjeli koliko postoji streljiva u skladištu, ili koliko je još potrebno streljiva nabaviti za potrebe cijele operacije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kao osoba koja je bila zadužena za artiljeriju, da li možete da nam kažete da li ... da li se slažete, u stvari ... da je količina od približno 400 komada 128-milimetarskih raketa iskorišćena prvog dana operacije od strane specijalne policije za artiljerijske operacije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja bih vam volio tačno i precizno odgovoriti, ali, ne mogu sad tačno znati koliko je streljiva utrošeno u prvi dan operacije. Ali 400 raketa kalibra 128-milimetara mogle su biti utrošene prvi dan operacije, svakako.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hvala vam.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, nudim ovo na usvajanje u spis.



SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovore. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1154.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1154 je usvojen u spis.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, molim vas da pogledate vaš transkript, broj 5304.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da obavestim sve ... to je odeljak 2, dokazni predmet Tužilaštva broj P1051, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: I ako pogledamo stranu 14, vi govorite o Željku Sačiću, načelniku specijalne policije, koji vam je izdao naređenje u vezi sa obavezama artiljerije na pravcu napredovanja ka Donjem Lapcu, i kažete, Sačić je izdavao naređenja, svi smo dobili naša naređenja od njega. A ako pređete na stranu 15: „Takođe su nam date nove mape, jer ja lično nisam imao nikakvu mapu koja pokazuje nešto više od Gračaca, tako da su nam dali nove mape za to drugo područje.“ Sada, kada govorimo o mapama, prvo pitanje koje želim da vam postavim, ranije ste takođe govorili o kodiranim mapama i vaše operacije su izvođene na osnovu ovih mapa. Da li su te mape sačuvane nakon operacije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja vam ne bih mogao odgovoriti da li sada postoje karte koje su ... topografske karte koje su se koristile u toj operaciji.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Uopšteno govoreći, šta ste radili sa tim mapama nakon operacije? Da li su one predate odeljenju u specijalnoj policiji, kao što je odeljenje unutrašnje kontrole?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja ću vam se vratiti na ovo kad se u izvješću navodi da su ponovo rađene karte, ulaskom u područje Gračaca formiran je stožer, u samom Gračacu, i djelatnici unutrašnje kontrole uradili su, praktički, za daljnju zadaću, kodiranu kartu, topografsku kartu, kojom se dalje moglo nastaviti sa napadnim operacijama. To su, u svakom slučaju, radne karte, koje služe zapovjednicima da se mogu orijentirati na pravcu napada, da dobiju konkretne zadatke, u kom smjeru treba ići. A što se tiče topništva, i za nas je na isti način mogućnost određivanja daljih ciljeva i novopojavljenih ciljeva na tom području u pravcu napada. Sistem funkcioniranja topništva bio je isti kao i tokom prvog, ili drugog, ili trećeg dana same operacije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje je bilo: Šta ste radili nakon operacije? Da li su te mapre predate ... odeljenju unutrašnje kontrole, ili nekom drugom odeljenju, ili su one uništene?



SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Topografska karta koju su dobili zapovjednici za dalje napredovanje na tom pravcu ... nisu dokument. Jedini dokument može biti plan napada. Ovo su karte da se može označivati, odnosno, dobiti konkretne zadatke. Nisam siguran da su te topografske karte dostavljane dalje u zapovjedništvo. Mislim da su to zadržali djelatnici kod sebe, to nije bio dokument koji bi se mogao na taj način koristiti.

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne, mogu li samo nešto da pitam, kako bi smo izbegli da neko bude zbunjen našim transkriptom. Strana 50, red 19, verujem da ste mislili na dokazni poredmet Tužilaštva broj P1151, a ne P1051.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući. Izvinjavam se zbog toga.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Mogu li da vas zamolim da pređemo na stranu ... još uvek smo na istom transkriptu. Gospodine Turkalj, to je deo 2. Mi smo čitali sa strane 15. Hajde da pređemo na stranu 21. Gospodine Turkalj, zamoliću vas da predete na vaš transkript, koji se nalazi na vašem stolu. Strana 21. Izvinjavam se, mislim da gledate ... to je pogrešno. Tabulator 2. Tabulator 3, izvinjavam se, drugi odeljak. Baš ispod tabulatora 3, da. Ovo se tiče vašeg ... napredovanja ka Donjem Lapcu. Ovo je ono što ste rekli: „I opet, da li ste znali za lokacije potencijalnih neprijateljskih položaja, ili objekata?“ Da pređemo na stranu 22. Kažete: „Ne, nije bilo konkretnog obaveštajnog podatka. Samo je postojala informacija da je Lapac mesto gde se nalaze prilično jake snage.“ Vi ste ušli u Donji Lapac 7. avgusta, zar ne, gospodine Turkalj, snage specijalne policije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja mislim da je bio 7.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, kada ste vi, u stvari, ušli ... ili, kada su snage specijalne policije ušle u Donji Lapac, da li su tada i dalje neprijateljske snage bile prisutne u Donjem Lapcu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Koliko je meni poznato, nisu se vodile borbe u Donjem Lapcu.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A kada kažete da nije bilo borbi u Donjem Lapcu, da li ste naredili artiljerijski napad pre nego što su snage ušle?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mi nismo djelovali po Donjem Lapcu. Naše topništvo djelovalo je po području, po planinskom području ispred Donjeg Lapca. Ali po Donjem Lapcu mi nismo djelovali.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hajde da pređemo na stranu 32 istog transkripta, gospodine Turkalj. I tu kažete, postavljeno je pitanje: „Da li sam u pravu ako kažem da vi kao komandant artiljerije niste odobrili granatiranje ili upotrebu artiljerije po Donjem Lapcu?“ Vi kažete: „Što se tiče Donjeg Lapca, mi smo delovali po metama koje su bile ispred naših jedinica. Kada su jedinice praktično ušle u Lapac, onda je Dražen Ćurković nazvao sa zahtevom da osoblje Markača, Sačića, ili neko, da treba da stupi u kontakt sa vojskom, i da ih obavesti o tome, da je vojska delovala artiljerijom po Donjem Lapcu. To je bilo na osnovu njihovog ovlašćenja i vojnog ovlašćenja.“ Vaše svedočenje je bilo, i to ste dodatno objasnili, da kada ste vi, snage specijalne policije ušle u Donji Lapac, snage HV-a su i dalje granatirale grad, i vi ste morali, u stvari, da tražite zahtev da se prestane sa vatrom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Samo da bi bilo jasno, ako Tužilaštvo može da pita iz koje vojne oblasti je dolazilo ovo pucanje na Donji Lapac, jer to bilo iz vojne oblasti Gospić ili splitske vojne oblasti?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: U pitanju je Gospić, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Hvala vam.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Neću pitati o vojnim oblastima. Pitaću ga o potpuno drugačijoj temi.

ADVOKAT KEHOE: Zarad pojašnjenja, gospodine Predsedavajući, mislio sam da treba da se pokrene to pitanje, da se nije iz splitske vojne oblasti pucalo na Donji Lapac.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, znamo to.

SUDIJA ORIE: Želite da napravite razliku koja očigledno nije relevantna za pitanje gospođe Mahindaratne. Ako se pokaže da je relevantno da svedok napravi tu razliku, on će svakako to da učini. Gospođu Mahindaratne, možda da ponovite vaše pitanje?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Moje pitanje je, gospodine Turkalj, rekli ste da snage specijalne policije nisu pucale na Donji Lapac, ili da to niste naredili jer tamo nije bilo borbi. Dakle, po čemu je delovala artiljerija HV-a u Donjem Lapcu kada su snage specijalne policije ušle tamo? Po čemu su pucale?

SUDIJA ORIE: To je drugo pitanje. Gospođu Mahindaratne, nemam ništa protiv ako postavite drugo pitanje. Ali hajde da prvo zatražimo odgovor na prethodno pitanje.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ja ću ...

SUDIJA ORIE: Da li ... gospodine Turkalj, kada su vaše snage specijalne policije ušle u Donji Lapac, da li su snage HV-a i dalje gađale grad, i da li je tačno da ste morali da tražite ... da ste tražili da se prekine sa paljbom?

SVEDOK TURKALJ: To je potpuno tačno. Snage specijalne policije su ušle u Lapac, i na ulazu u mjesto Lapac, došlo je ... kada su ušle već u sam Lapac, na to područje počelo je djelovati topništvo iz pravca Udbine. To je očito bilo topništvo koje je bilo vezano za zbornu područje Gospić, ili koje već zbornu područje, obzirom da oni, vjerojatno u tom trenutku nisu imali informacije o bezini napredovanja snaga specijalne policije, jer pravac Lapac je, očito, u zapovjedi, pretpostavljam da je bio u zapovjedi, njihov pravac napada. Po kojim su ciljevima oni djelovali, to vam ja ne mogu odgovoriti. Po završetku ... Odnosno, i tačno je da me je putem veze zvao gospodin Ćurković, koji je pitao da li to mi djelujemo, ja sam rekao mi to ne djelujemo, međutim, tada je putem veze obavješteno zbornu područje Gospić da se snage specijalne policije nalaze u Lapcu, i da se završi sa djelovanjem.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Htela bih da pogledate vašu izjavu iz 2004. godine, gospodine Turkalj. To se nalazi u tabulatoru 1 u vašem registratoru. Gospodine Turkalj, registrator se nalazi na vašem stolu.

SUDIJA ORIE: Paragraf, gospođo Mahindaratne?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Paragraf 37, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U paragrafu 37, na početku trećeg reda vi kažete: „Mi nismo gađali Lapac našom artiljerijom, ali vojske jeste. Trebalo je da oni stignu u Donji Lapac iz Udbine pre nas, ali nisu stigli. U stvari, vojska je i dalje granatirala grad, i morali smo da stupimo u kontakt sa vojskom da im kažemo da smo u gradu i da prestanu sa granatiranjem.“ Kada ste ušli u grad Donji Lapac, već ste rekli da nije bilo borbi, da nije bilo snaga. Da li ste primetili gde su pale granate i gde su bile ... šta su gađali u gradu?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ova izjava je općenita, kada se govori o granatiranju grada. Ja ne znam tačno po kojim su ciljevima oni gađali, niti sam ja to vidio. Ja nisam bio tada u Donjem Lapcu.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U redu. Hajde da predemo na drugu oblast.



Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, molim dokument broj 6172 po Pravilu 65 ter.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: I dok se pojavljuje dokument, gospodine Turkalj, možete li da pogledate ... u ovoj istoj izjavi, paragraf 69. I vi kažete sledeće, ako mogu da vam pročita, kažete da: „Disciplinskim merama u specijalnoj policiji se bavilo odeljenje unutrašnje kontrole specijalne policije. Svaka jedinica je imala makar jednog pripadnika koji je radio u odeljenu za unutrašnju kontrolu, a ponekad čak ni komandant te jedinice nije zano ko je ta osoba. Unutrašnja kontrola se bavila svim nivoima discipline unutar specijalne policije. O svim ti stvarima je obaveštavan Mladen Markač, i on bi odlučivao kako da se postupi prema pripadniku specijalne policije koji je počinio disciplinski prekršaj. Zločini koje je počinio pripadnik specijalne policije bi gospodin Markač predao krivičnoj policiji, da budu istraženi. Ja ne znam da su neke krivične istrage bile preduzete od strane kriminalne policije što se tiče specijalne policije, iako sam siguran da je došlo do nekih krivičnih istraga pripadnika specijalne policije, ali koje nisu u vezi sa ratnim aktivnostima. Sada bih vas zamolila da pogledate dokument na ekranu, gospodine Turkalj.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Izvinjavam se, gospodo Mahindaratne, zbog prekidanja, ali bih želeo da imate na umu ispravke koju je napravio svedok juče vazano za jedinicu unutrašnje kontrole.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, napravio je. On nije napravio nikakve izmene. On je dao pojašnjenje, i to je u zapisniku, tako da nisam pročitala ništa što nije tačno, gospodine Mikuličiću.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, htela bih da pogledate dokument koji je na ekranu. Ovo je predlog ... izdao ga je gospodin Mladen Markač, a tiče se disciplinskih mera koje treba preduzeti protiv pripadnika jedinice Lučko, i tiče se pravila po kojima deluje. Da li ste upoznati sa ovim? Jer ... na kraju, u stvari, tiče se izveštaja koji ste vi napravili.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ovo je tačno. Ja vam mogu samo dodati da je unutar Ministarstva unutarnjih poslova bilo ... način funkcioniranja po pitanju disciplinskih postupaka bio takav da je za lakše povrede radne discipline, zapovjednik svake jedinice bio odgovoran donositi rešenje za određeni stegovni postupak, a za težu povredu radne discipline, temeljem članka je bilo predviđeno da prijedlog za pokretanje postupka podnosi, u ovom slučaju, gospodin Markač. Odnosno, sektor specijalne policije. Na temelju toga, svaki zapovjednik, unutar sektora specijalne policije, odnosno načelnik, dužan je bio dostaviti podatke, dokumente, na temelju kojih se može raditi prijedlog za pokretanje stegovnog postupka, disciplinskog postupka. U



ovom slučaju je vidljivo, da je prijedlog ... da je tu napisana bilješka rukovoditelja interventne jedinice Lučko, vezano za ovaj prijedlog, i na osnovu njih je gospodin Markač, kao pomoćnik ministra, podnio prijedlog za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U slučaju kada je dolazilo do pokretanja većih disciplinskih mera, da li je uvek bio slučaj da ste pismenim putem podnosili informacije Čermaku, vi ili komandant određene jedinice?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Unutar sektora specijalne policije, to je funkcioniralo na način da je sam načelnik ili zapovjednik faktički napisao sve ovo i dostavio prijedlog, s tim da je gospodin Markač potpisao. Takva je bila praksa. Ali, gospodin Markač nije mogao podnijeti prijedlog za vođenje disciplinskog postupka, ako nije imao iz jedinice podatak i zahtjev da se pokrene disciplinski postupak.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Hvala vam na tome.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, nudim ovo na usvajanje u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Bez prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1155.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1155 je usvojen u spis.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, mogu li da vas zamolim da opet pogledate transkript. To je deo pod tabulatorom 2.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodo poslužiteljice, možete li da pomognete svedoku.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Pogledajte stranu 52, to je deo 1, za zapisnik, to je dokazni predmet Tužilaštva broj 1150. Strana 52. Ovde govorite o disciplinskim merama, gospodine Turkalj, i dajete konkretne primere. Kažete: „Na primer, jednom prilikom je unutrašnja kontrola poslala informaciju da je određeni komandant u (*nerazumljivo*), izvinjavam se zbog izgovora, sarađivao sa određenim preduzećem ili kompanijom koja je bila umešana u neke kriminalne aktivnosti. Na primer, ako bih preterao u upotrebi automobila koji mi je dat na upotrebu, ali ne za profesionalne svrhe, i način ... takođe bi informacije mogla da bude data



generalu, tako da bi on mogao da napravi sopstvenu procenu na osnovu tih obaveštajnih podataka.“ Na koga ... pre svega, na koga mislite kada kažete general?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ovo je u razgovoru bio jedan od običnih primjera vezano za općenito funkcionisanje sustava, i meni je bilo potpuno logično, da, ako je gospodin Markač imao neku informaciju, da ja, kao zapovjednik jedinice, privatno koristim službeno vozilo, da me može pozvati i reći Ne možeš to više raditi. To su ... ne vidim u ovom izvješću ništa dalje od ovog što sam rekao.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: To je bilo ... ja vas ne kritikujem zbog toga. Gospodine Turkalj, moje pitanje je bilo ... prvo pitanje je jednostavno bilo, na koga mislite kada kažete general, očigledno na Markača. A drugo pitanje je da li znate da li je postojala redovna komunikacija između odeljenja unutrašnje kontrole i gospodina Markača?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Odjel unutrašnje kontrole bio je sastavni deo sektora specijalne policije. A kakva je direktna kontrola, interna komunikacija postojala, to vam ne mogu na taj način odgovoriti. Odjel unutrašnju kontrolu bio je sastavni deo sektora specijalne policije.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Vi ste u vašem razgovoru rekli istražiocima da ste mislili da je vozač gospodina Markača bio iz odeljenja unutrašnje kontrole. Da li ste mislili na gospodina Ante Šoljića?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne znam da li sam mislio na gospodina Šoljića, ali gospodin Šoljić bio je načelnik odjela unutrašnje kontrole.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: U paragrafu koji sam vam ranije pročitala iz vaše izjave, vi govorite o krivičnim stvarima koje je počinila specijalna policija, i rekli ste ... deo koji sam ja pročitala je, da je zločine koje je počinio pripadnik specijalne policije gospodin Markač predao krivičnoj policiji. Ranije sam vam to pročitala. U slučaju zločina koje su počinili pripadnici specijalne policije, da li bi komandnat jedinice specijalne policije obavestio gospodina Markača o delima tog konkretnog pripadnika putem pismenog izveštaja, kao u slučaju disciplinskih mera o kojima smo ranije govorili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Mislim da se ovde radi o potpuno različitim stvarima. Ako se govori o kaznenom djelu, bilo kog pripadnika specijalne policije, prema njemu su u svakom slučaju bili predviđeni isti zakoni kao i prema svakom građaninu Republike Hrvatske. A što se tiče funkcioniranja, svaki rukovoditelj, svaki djelatnik ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: *(nastavlja se prethodni prevod)*

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: ... ako je znao ili saznao da ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, dopustite mi ... da budem vrlo jasna. Vratću vas na vašu izjavu, na deo o kojem govorim.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodo poslužiteljice, ako možete da mu pomognete.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Pogledajte paragraf 69 u vašoj izjavi iz 2004. godine, u engleskoj verziji, ja ću vam pročitati pet redova od kraja paragrafa. Vi kažete: „Zločine koje je počinio pripadnik specijalne policije gospodin Markač bi predao krivičnoj policiji na istragu.“ Sada, kako bi ... ako vi kao komandant jedinice Lučko dobijete informaciju da je pripadnik vaše jedinice počinio krivično delo ... u vašem svedočenju kažete da je gospodin Markač taj koji bi predao to kriminalnoj policiji na istraživanje. Na koji način biste vi, kao komandnat jedinice, izvestili o tome gospodina Markača? Kako biste preneli takvu informaciju gospodinu Markaču? Je li to bilo putem pismenog izveštaja, kao i u slučaju težih disciplinskih mera?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ulažem prigovor na formu pitanja. Postoje reči u ovom pitanju koje ne postoje, kao što su teže disciplinske mere. Postoje samo disciplinske mere, a ovde se pravi razika između težih disciplinskih mera i ono ga što je krivično delo. I mislim da treba definisati te stvari. To su veoma bitni termini.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Pozvala sam se na svedočenje. Svedok je govorio o težim i lakšim disciplinskim merama, i rekao je da je u slučaju težih disciplinskih mera, da se gospodin Markač bavio tim predlozima.

SUDIJA ORIE: Ako koristite jezik koji je koristio svedok u svojoj izjavi, to je razlog da se odbije prigovor. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, izjava kaže u paragrafu 69 „...bi odlučio kako bi se bavilo pripadnikom specijalne policije koji je počinio disciplinski prekršaj,“ ne teži disciplinski prekršaj, na lakši disciplinski prekršaj. To je veoma konkretno u izjavi.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Ne, gospodine Predsedavajući. Govorim o njegovom prethodnom svedočenju. Dozvolite mi da vam pročitam taj deo.

SUDIJA ORIE: Da. Ako možete da nam date to, kako bismo izbegli dalji nesporazum, datum ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: To je današnje svedočenje.

SUDIJA ORIE: Današnje svedočenje, koja strana?



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Samo trenutak, gospodine Predsedavajući. Strana 57, red 19.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Svedočenje svedoka: „Ovo je tačno. Ja vam mogu samo dodati da je unutar Ministarstva unutarnjih poslova bilo, način funkcioniranja po pitanju disciplinskih postupaka bio takav da je za lakše povrede radne discipline, zapovjednik svake jedinice bio odgovoran donositi rešenje za određeni stegovni postupak, a za težu povredu radne discipline, temeljem članka je bilo predviđeno da prijedlog za pokretanje postupka podnosi, u ovom slučaju, gospodin Markač.“

SUDIJA ORIE: Da. Oboje ste donekle u pravu. Lakše i teže se pojavljuje. Iako vi govorite o merama, težim merama, a to nije ono što je rekao svedok.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući, možda sam ja upotrebila neispravan termin.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite. Možda da ponovite pitanje... (*preklapanje govornika*) ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: (*preklapanje govornika*) ... Gospodine Turkalj, što se tiče zločina, kako biste izvestili gospodina Markača o tome, kako bi gospodin Markač mogao da obavesti kriminalnu policiju ili kako bi predao prestupnika kriminalnoj policiji? Da li ste to radili putem pisanih izveštaja kao i ... kako ste ranije objasnili, kada smo videli dokument kada ste podneli pisane izveštaje, ili ste to radili usmenim putem? Koja je bila predviđena procedura da ga obavestite o počinjenim zločinima od strane pripadnika specijalne jedinice?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ako mogu da prekinem, časni Sude, samo na sekundu. Hteo bih da gospođa Mahindaratne razjasni da li se on bavi poznatim ili nepoznatim počinioцем navodnog zločina. To je (*narazumljivo*).

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Mislim da sam bila ... da sam govorila vrlo jasno, govorila sam da kao komandnat primi informaciju ...

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, možete da postavite to pitanje. Mislim, još jednom, ako takvo razlikovanje postane relevantno, onda će svedok morati da se suoči s tim prilikom odgovaranja na to pitanje, i onda ćemo do toga doći i ovako i onako. Opet pozivam stranke da ne prekidaju svedočenje bez potrebe. Molim vas, nastavite.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ponoviću vam pitanje. Ako vi, kao komandant jedinice Lučko, primite informaciju da je pripadnik ... vaše jedinice, jedinice Lučko, počinio zločin, na koji način biste o tome izvestili komandanta specijalne policije, kako biste dostavili tu informaciju komandantu specijalne policije, gospodinu Markaču, kako bi on mogao da preduzme korake da preda tog počinioa kriminalnoj policiji? Da li biste to uradili pismenim putem, ili usmenim? Pitam vas da kažete Pretresnom veću kakva je bila procedura.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ovo vaše pitanje je, po meni, jedno hipotetičko pitanje, pa ću ja otprilike tako i odgovoriti. Potpuno nije osto da li mi znamo da je počinjeno kazneno djelo, da li je poznat počinitelj, da li je nepoznat počinitelj kaznenog djela. A ja sa vam odgovorio na predašnje pitanje ... taj dio, koji vi postavljate pitanje, na koji način bi ja, kao zapovjednik, reagirao, to je pitanje funkcioniranja unutar sustava Ministarstva unutarnjih poslova. Potpuno je jasno opisano u Ministarstvu unutarnjih poslova na koji način funkcionira sustav policije, kao policije, ako je u pitanju bilo kakvo kazneno djelo, ili događaj koji je okarakteriziran kao kazneno djelo.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ako pripadnik jedinice specijalne policije, recimo da ste vi znali da je jedan od pripadnika vaše jedinice počinio zločin, da vam je poznat identitet počinioa, vi znate za zločin, i on treba da se istraži preko kriminalne policije. Po vašem svedočenju, gospodin Markač je taj koji bi predao počinioa kriminalnoj policiji. Moje pitanje je jednostavno. Kako biste vi dostavili tu informaciju gospodinu Markaču, da je jedan od vaših članova, čiji identitet znate, počinio zločin? Mislim da je pitanje veoma jednostavno.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa pitanje je jednostavno, ali ja vjerujem da sam rekao i relativno jednostavan odgovor. Ako bih ja znao da je netko počinio kazneno djelo, i kao ovlaštena osoba, i kao netko ko radi u sustavu, dužan sam izvjestiti i svog nadređenog, naravno, redom, a dužan sam i to prijaviti krivičnoj policiji, da se provede, na neki način, obrada, ali, ako sam znao da se dogodilo to kazneno djelo. To je bila obaveza svakog pripadnika ministarstva.

SUDIJA ORIE: Mislim da se pitanje odnosi na to, kako biste vi to prijavili. Da li biste napisali izveštaj i poslali ga, da li biste telefonirali vašem nadređenom, da li biste ... to je, ja mislim, ono što gospođa Mahindaratne želi da zna.

SVEDOK TURKALJ: Pa potpuno ... U pravilu, ako se zna da je počinjeno kazneno djelo, svako je dužan podnijeti informaciju. Ako zna da je nešto počinjeno, treba podnijeti informaciju o tome. Pismeno, a i usmeno, ako je to potrebno.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, prelazim na incident u Gruborima. Vaše svedočenje...

SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne, i dalje nemamo jasan odgovor. U vašoj izjavi, vi kažete: „Sve takve stvari bi bile prijavljene Mladenu Markaču, i on bi odlučivao kako treba da se postupa sa pripadnikom specijalne policije koji je počinio disciplinski prekršaj. Gospodin Markač bi predao prekršaje kriminalnoj policiji koje je počinio pripadnik specijalne policije na istragu.“ Sada kažete da bi trebalo da bude prijavljeno nekome usmeno, i ako treba, i pismenim putem. Ono što gospođa Mahindaratne želi da zna, a i ja bih želeo da znao, u slučaju zločina, na koji način biste izvestili gospodina Markača, kako bi on mogao da odluči kako da se bavi tom stvari, i na koji način bi poznati počinitelj bio predat kriminalnoj policiji. Možete li nam reći u kojim slučajevima bi se usmeno izvestilo, ili je u slučaju zločina pismeni izveštaj uvek bio propisni način da se izvesti gospodin Čermak?

SVEDOK TURKALJ: Ja vam ne mogu baš tačno odgovoriti, nisam siguran da li je tu uopće precizirano da li treba pisati pismeno, ili usmeno obavjestiti, ako je došlo, odnosno, ako postoji informacija da je počinjeno kazneno djelo. Informacija se može proslijediti i usmeno i pismeno. Ja osobno bih sigurno podnio pismenu informaciju da sam znao da je netko od pripadnika jedinice, ili možda čak i drugih pripadnika specijalne policije, da sam znao, ja bih podnio izvješće, naravno, svom nadređenom. Mislim da to sam tako i rekao. Ali sam takođe rekao da bi bila obaveza svakog djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova obavijestiti nadležnu policiju koja treba izvršiti procesuiranje jednog kaznenog djela.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospođo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ja sam ... htela bih da prodemo kroz vaše svedočenje o događaju u Gruborima. Vaše dosadašnje svedočenje je da vam je nekoliko dana nakon incidenta, gospodin Željko Sačić, načelnik sektora, naredio da posetite Gračac, kao što ste i uradili, i onda ste odatle otišli u Grubore sa gospodinom Čelićem i Balunovićem. U to vreme, gospodin Sačić, i gospodin Čermak, i novinarka po imenu Nada Zuriak su bili prisutni, između ostalih, u Gruborima. Za zapisnik, ovo je dokaz V000-5304, to je odeljak 2, od 113 do 121 strane.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, mogu li da dobijem ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: I onda svedočite da ste posle posete Gruborima, otišli konvojem u kancelariju gospodina Čermaka u Kninu?



SUDIJA ORIE: Da, samo sekundu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Izvinjavam se što prekidam, časni Sude, ali su mi kolege koje slušaju hrvatski prevod rekle da je ime gospodina Markača spomenuto kao neko ko je posetio Grubore, iako se to ne nalazi u transkriptu, koliko ja vidim, ali samo za zapisnik da je u pitanju hrvatski prevod.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Mislim da je to greška. Nisam spomenula ime gospodina Markača.

SUDIJA ORIE: Bez obzira da li se radi o grešci, ili nešto fali, ili je nešto promenjeno. Da, u ovom trenutku to je nedovršeni deo transkripta, ali ćemo obratiti posebnu pažnju na to, i jasno je, gospođu Mahindaratne, da niste rekli ili da makar niste imali nameru da spomenete gospodina Markača u ovom kontekstu. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Gospodine sekretare, molim dokument broj 3527.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, da li je neko iz Ministarstva unutrašnjih poslova vodio sa vama razgovor 2004. godine, o tome šta ste znali o Gruborima, o incidentu u Gruborima?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Sa mnom je razgovarao jedan kolega iz Ministarstva unutaršnjih poslova, vezano za događaje na području Grubora.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: A u vreme tog razgovora, da li ste hvatali beleške onoga što ste govorili?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nisam bilježio, a mislim da ni kolega nije bilježio.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kako ne bih trošila vreme, gospodina Turkalj, i uz dozvolu Pretresnog veća, ako mogu da ... konkretno ovaj dokument dam svedoku za vreme pauze, kako bi mogao da ga ispita bez da idemo kroz to u Sudu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: I ja sam imao nameru to isto da predložim.



SUDIJA ORIE: To je dobro. Gospodine Turkalj, ova službena beleška, originalna, će vam biti data. Da li biste bili ljubazni da je pročitate tokom sledeće pauze, i da kada se vratite date neki komentar koji možda imate o ovoj službenoj belešci razgovora sa vama. Vidim da klimate glavom u znak odobravanja. Uzeću to kao pozitivan odgovor. Gospodo Mahindaratne?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, molim da pogledate vaše transkripte. To je V000-05305. To je deo 3 transkripta, za zapisnik, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P1152.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodo poslužiteljica, ako mogu da vas zamolim za pomoć. To je poslednji deo pod tabulatorom 4.

SUDIJA ORIE: I kako bismo izbegli zbunjenost nekoga ko bude kasnije čitao transkripte, vidim na strani 67, red 18, da stoji dokument 3527. Rekli su mi da to treba da bude 2537. Ne znam odakle ta greška, ali ako biste se složili, to je sada u zapisniku, gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ako možete da predete na stranu 20, i tu govorite o ... o vašem odlasku iz Grubora u Knin, u dolazak u kancelariju gospodina Čermaka, govorite o razgovoru između gospodina Čermaka ... Čermaka i Sačića. Kažete sledeće: „Bilo je dosta ljudi tamo, i dosta njih je govorilo, ali posle nekog vremena sam izašao napolje, i stajao sam na hodniku sa jednim pripadnikom specijalne policije iz Rojeke, to mogu da potvrdim. Ne sećam se koliko dugo je to trajalo.“ Govorite o razgovoru između gospodina Sačića i Čermaka. „Od svega toga, jedna rečenica mi je i dalje u sećanju, kada se Čermak obratio Sačiću i rekao reči, Dobro, šta ste to tamo napravili?“ Onda ste vi rekli: „To je bilo više kao pitanje, kao izraz ljutnje. Teško je sada dati komentar šta je tačno mislio.“ Da li ste znali zašto je tada gospodin Čermak izgledao nezadovoljan ili da je ljut?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: U svojoj izjavi, ja sam i jasno rekao da se tamo razgovaralo potpuno i o drugim pitanjima, uz kavu. Međutim, kada je u pitanju isključivo ova izjava iz transkripta, u njoj stoji da ja nisam tačno čuo što se tamo razgovaralo, i na koji način se razgovaralo, jer to je ... nije bio nikakav službeni sastanak, pa da bi se to pratilo. Ali, u svakom slučaju, ovo je bilo u dobroj namjeri, da kažem ono što sam otprilike moga doznati, što se sjećam da je bilo, da je gospodin Čermak pitao što se to tamo u stvari dogodilo. Ni on nije znao, nitko nije mogao znati što se to tamo konkretno dogodilo.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Zamoliću vas da predđete na stranu ... isti odeljak, strana 42. Ako možete da okrenete stranu 42, gospodine Turkalj. I vi dalje opisujete raj razgovor. Vi kažete sledeće: „Ali je sigurno da je gospodin Sačić rekao da neko treba da kaže da je došlo do borbenih aktivnosti i da su neki civili poginuli.“ Nekoliko redova ispod toga, vi kažete: „Sigurno je da je tamo rekao: Da je došlo do sukoba, i da su u toku sukoba, ti civili poginuli, u sukobu sa nekim teroristima i da to treba reći na takav način.“ Okrenite sledeću stranu, stranu 43. Ovo je zapravo nešto što ste vi rekli, ali je na engleskom, znate, u prevodu je zapisano R.C, stoji Robert Casey, ali je ovo stvarno prevod izjave svedoka. Vi kažete: „Sačić to nije rekao meni. Pretpostavljam da je to rekao Čermaku. Tako da to nije bilo ... nisam mogao da donosim bilo kakve odluke u vezi s tim.“ Postavljeno vam je ovo pitanje: „Da li ste vi načuli taj razgovor?“ „Da, čuo sam taj razgovor, i takođe kasnije u razgovoru sa Čelićem ...“

prevodilac: Prevodilac napominje da ne možemo da vidimo šta je svedok rekao u transkriptu; vidimo samo verziju na engleskom.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Milim da možemo da predemo na vrh strane.

ADVOKAT CAYLEY: Časni Sude?

SUDIJA ORIE: Gospodine Cayley, ako ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, mislim da prevodioci sada mogu da vide.

SUDIJA ORIE: Da. Sada je to u prvom redu, vidimo šta je rekao svedok na svom jeziku. Gospodine Cayley?

ADVOKAT CAYLEY: Može li svedok da skine svoje slušalice, molim.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, molim vas da skinete slušalice na trenutak. Gospodine Cayley?

ADVOKAT CAYLEY: Časni Sude, zahtevam od Tužilaštva da ovo stavi pred svedoka veoma pažljivo. Ako pogledate transkript za ovaj konkretni deo razgovora, to nije tako jasno kako gospođa Mahindaratne zapravo stavlja pred svedoka, i mogu da vam dam nekoliko referenci ka stranama. Ako odete na stranu 42 transkripta, videćete da je svedok zapravo rekao: „Sačić je rekao da svakako neko treba da kaže da je došlo do borbenih aktivnosti i da su neki civili poginuli.“ U nastavku ovog intervjua, na strani 45, svedok kaže da pretpostavlja, on pretpostavlja da je to Sačić rekao Čermaku. Ne da on to zna, ne da je to čuo. I onda vidite da istražitelj



nastavlja, i u stvari stavlja pred svedoka, na strani 49, kada je Sačić govorio Čermaku, da li on predlaže da to bude zvanična linija, da su oni poginuli jer su tamo bili teroristi. Možemo jako mnogo vremena da provedemo na ovome, časni Sude, i ja nisam želeo da trošim vreme, ili da prekidam tok evdočenja, ali mislim da ako se ovo pažljivo čita, i ako se iskreno kaže, svedok ne kaže da je načuo ovaj razgovor između gospodina Sačića i gospodina Čermaka. On pretpostavlja, a onda istražitelj uzima tu pretpostavku i govori o njoj kao o činjenici.

SUDIJA ORIE: Ovo je vaše tumačenje transkripta u celosti?

ADVOKAT CAYLEY: Časni Sude, oprezan sam interpretacijom. Čitam ono što vidim, i kako su postavljena pitanja, i mislim da nije fer, iskreno, da se kaže svedoku da je čuo ovaj razgovor, jer to nije ono što je on rekao. I svakako da ima nekoliko skokova u logici do kojih je došlo tokom ovog razgovora, koji ne predstavljaju tačno, ili, ne idu pravim putem traganja za istinom. Ja to tako vidim.

SUDIJA ORIE: Ako možete da sačekate trenutak, kako biste mogli da odgovorite i na zapažanja gospodina Cayleya, i ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ... i gospodina Kuzmanovića.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ja želim da dodam sledeće, časni Sude, po istoj liniji kao i gospodin Cayley, ako pogledate stranu 57 transkripta, videćete gde ovo ide. Jer ovde istražitelj kaže, i praktično sam svedoči, savetujući gospodina Turkalja da bude veoma pažljiv sa svojim odgovorima ovde, jer, kao što sam ranije rekao, moja namera je, mislim na istražitelja, da se hrvatski sudovi bave određenim pripadnicima jedinice Lučko. I reći ću jasno da ja verujem, i ovo govori istražitelj, da je gospodin Sačić sa svog položaja iskoristio taj položaj da možda izvrši pritisak na određene pripadnike jedinice *Lučko*, i ... samo da pređem na stranu 57. Da podrži njegov, i mislim da je to njegov predlog, da se prikriju zločini tako što će se reći da su tamo bili teroristi. Dakle, u ovom kontekstu su postavljana pitanja, ne da bi se dobile informacije od svedoka, već da se, u stvari, izvrši pritisak na njega, da mu se stave reči u usta, da se njegov stav predoči svedoku, i mislim da to nije primereno.

SUDIJA ORIE: Ovo je delimčno polemički.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Ja to razumem, časni Sude, ali mislim da kontekst u kojem treba da razumete ...



SUDIJA ORIE: Pa, primili smo ovaj dokument u spis, što nam dozvoljava da pratimo svaki detalj onoga što je rekao svedok, što se tiče koja su mu pitanja postavljana, kako se njegov iskaz razvijao, i molim vas, budite uvereni da je Pretresno veće pročitalo, i da neće ostaviti Grubore za sam kraju, ako bude bilo vremena. Alo ponekad počnemo sa određenim delom kako bi se fokusirali na ... sada bar overim u moje ime. Istovremeno, gospođu Mahindaratne, hteli ste da odgovorite. Hajde da vam prvo dam priliku da odgovorite, jer ste rekli da će to možda da uštedi vreme, i veoma me zanima ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Da, gospodine Predsedavajući, sve ovo je moglo da bude izbegnuto samo da je advokat sačekao da čuje moje pitanje. Htela sam da pročitam transkript svedoku, i htela sam da ga pitam da jasno kaže Pretresnom veću šta je čuo tokom tog razgovora. Nisam htela ništa ne fer da uradim, kako bi bila fer prema svedoku i prema svima ostalima, to bi bilo moje pitanje, i mislim da bi sve ovo moglo da bude sprečeno da ...

SUDIJA ORIE: Da. I rekli biste da ne biste dodali takve stvari kao što je dodao istražitelj kada je postavlja pitanja svedoku tada, što ja nikada ne bih očekivao da se uradi tokom ispitivanja potencijalnog svedoka.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Vama je jasno do čega može doći ako biste stavili određene stvari pred svedoka na ne fer način, to je sada jasno na osnovu ovoga što su druge strane rekle, i maćete to na umu kada postavljate pitanja svedoku.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Apsolutno, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, možda pre nego što nastavimo, možda bi bilo bolje da imamo pauzu, jer mislim može potrajati da pogledate taj dokument koji imate.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: U redu, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Imaćemo pauzu, i nastavićemo u 12.50 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospođu Mahindaratne, molim vas nastavite.



Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, opet ću vam pročitati jer je bilo nekih prekidanja, ovo je ono što ste vi rekli. Prvo ću vam pročitati šta ste rekli u razgovoru. „Ali je sigurno da je gospodin Sačić rekao da neko treba da kaže da je došlo do borbenih aktivnosti i da su neki civili poginuli. Sigurno je da je tamo rekao, da je došlo do sukoba, i da su u toku sukoba ti civili poginuli, u sukobu sa nekim teroristima i da to treba reći na takav način.“ „Sačić to nije rekao meni. Pretpostavljam da je to rekao Čermaku, tako da to nije bilo ... nisam mogao da donosim bilo kakve odluke u vezi s tim.“ „Da, čuo sam da ste vi ... da li ste vi načuli taj razgovor?“ „Da, čuo sam taj razgovor, i takođe kasnije u razgovoru sa Ćelićem, Ćelić mi je rekao da mu je Sačić rekao da kada se bude pisao izveštaj, da to tako treba da se predstavi.“ „Kada ste razgovarali sa gospodinom Ćelićem u Gruborima, da li vam je on u to vreme ukazao na to da mu je rečeno da mora da to stavi u izveštaj?“ „Ne, mislim da je to bilo posle toga. Ne znam da li smo tada govorili o tome.“ I ako pređete na sledeću stranu, stranu 44. „Mislim da je to bilo kasnije. Možda je to bilo prošle godine, u razgovorima kada je to spomenuo.“ Gospodine Turkalj, govorim o strani 44. I ako možete da pređete na stranu 45, opet vam je postavljeno pitanje. „Cenim to, tako da ono što želim da uradim jeste da se vratimo nazad. Samo želim da potvrdim da, ono što ste čuli da gospodin Sačić govori Čermaku, da je to rezultat ... ili predlaže, jeste da je to rezultat sukoba sa teroristima. Možete li da mi kažete, po vašem najboljem sećanju, šta je on rekao?“ „Moram reći da ne mogu biti siguran koliko je precizno to rečeno. Manje više rečeno je da specijalna policija, bez da je spomenuta neka konkretna jedinica, samo uopšteno, da je specijalna policija tamo naišla na teroriste, i da su tokom njihovog sukoba poginuli neki civili.“ Strana 46: „Da li je on predlagao da to bude priča koja će se koristiti, ili je to bilo ono što je bila informacija?“ „Kada je Sačić ovo govorio Čermaku, da li je on predlagao da ovo bude linija, da su oni poginuli zato što su tamo bili teroristi?“ „Da, u tom smislu.“ „Dakle, samo želim da budem siguran da sm ovo dobro razumeo. Sačić je u stvari govorio da je ovo priča koju ćemo da koristimo, bilo da je ona istinita ili ne.“ „Da, tako bi ispalo.“ „Pa, vi kažete da je tako ispalo. Da li ste razumeli da to znači to u to vreme?“ Strana 47: „Tako sam ja razumeo, ali ne mogu da ponovim tačne reči.“ „Na, ali ... ali to je bilo ... to je bila linija s kojom je išao gospodin Sačić, da bez obzira na to kako su oni poginuli, da je to bio rezultat toga što su tamo bili teroristi.“ „Da.“ „Bilo da je to istinita priča ili ne?“ „Da, pa, bez obzira na to.“

SUDIJA ORIE: Gospodo ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Izvinjavam se, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, moje pitanje ... kako ne bi bilo mesta nikakvoj zabuni, možete li da nam kažete ...



SUDIJA ORIE: Gospođo Mahindaratne. Da.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, ono što bih želela da uradite, kako ne bi bilo mesta nikakvoj zabuni, možete li da kažete Pretresnom veću, i ja znam da ne možete da se setite, i da ne mogu da vas pitam da koristite tačne reči koje je koristio i gospodin Sačić, ali, da li možete da kažete Pretresnom veću šta je gospodin Sačić rekao gospodinu Čermaku nakon što su se vratili iz Grubora, na tom sastanku o kojem govorite ovde, o čemu su razgovarali, i šta je suština onoga što je gospodin Sačić rekao gospodinu Čermaku? Koristite svoje reči, ako ... ne morate da koristite tačne reči.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa ja ću pokušati svojim riječima objasniti. Na području Knina, kada smo bili, gospodin Sačić je, pa iz ovih transkripata se vidi, govorio da je sve informacije koje je imao, i ono što se uspijelo vidjeti, da je na tom području bio sukob, da je bila borba. To sam ja tako, otprilike, i u transkriptima rekao. Odnosno, da je na tom području došlo sukoba. Točnih riječi, ja se sjetiti ne mogu. Ovo, ovako kako sam sad rekao, to je ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kome je to rekao?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Gospodin Sačić je bio načelnik sektora. Bio je naš šef. I tom razgovoru razgovarao je, u toj prostoriji ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, molim vas, ističe nam vreme, tako da vas molim da se koncentrišete na ovo što vas pitam. Kome je gospodin Sačić rekao da je došlo do sukoba?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa gospodin Sačić, ako je govorio, uglavnom je to rekao gospodinu Čermaku, koji je bio u prostoriji. Ali i drugima koji su se tu nalazili. Nije sigurno šaptao sa Čermakom, rekao je to naglas.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Vi ste se upravo bili vratili iz Grubora, i imali ste ... u tom trenutku ste videli gospodina Čermaka, gospodina Sačića, gospodina Janića, i rekli ste da ste šetali po Gruborima. Na osnovu onoga što ste videli u Gruborima, da li ste primetili neke dokaze o sukobima? Ne govorim o zapaljenim kućama, ili ubijenim ljudima, nego, da li je bilo ... da li ste primetili neke dokaze borbenih aktivnosti u Gruborima?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Kada sam došao na područje Grubora, ono što sam ja uspio vidjeti, svakako se moglo podvesti da je tu bio sukob. Teško je to procijeniti na drugi način. I vjerujem da svatko ko je došao u tom trenutku na to područje, mogao je pretpostaviti da je tu došlo do sukoba.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Šta ... šta ste to videli pa vas je navelo ... da ste videli ... što je ukazivalo na sukob? Šta ste to videli tamo? Jer ste do sada svedočili da ste videli zapaljene kuće, da ste videli dva tela. Šta ste još videli?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja vam govorim, da kada se došlo u to područje, vidjelo se da se tu ... moglo se pretpostaviti da se tu vodila borba. Nisu kuće bile spaljene na način da su bile spaljene u pravom smislu, vidjelo se da je tu bilo udaraca naoružanja, puščanih metaka, i da je tu bila borba. Teško je objasniti na ovakav način cijeli slučaj, ali onoliko koliko smo mi mogli imati i našeg iskustva, i cijelo vrijeme rata koji se tu događao, to je izgledalo kao da je bila vođena borba.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gde su bile rupe od metaka?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Bile su po zidu, vidjleo se po zidu od kuća, dve – tri kuće, par kuća. Ali nemojte me pitati detalje, jer ja vam se detalja neću moći sjetiti sigurno.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Kada ... na satanku, kada je gospodin Sačić rekao gospodinu Čermaku ono što ste vi rekli da je rekao, da li je gospodin Čermak odgovorio na to? Da li je rekao nešto?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne sjećam se.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Htela bih da pogledate vašu izjavu iz 2004. godine, gospodine Turkalj, i gospođu poslužiteljice, ako možete da mu pomognete. Ako možemo da vidimo paragraf 50. U paragrafu 50 vi kažete: „Ne sećam se da su donete neke konkretne odluke, iako je rečeno da tela moraju da budu sahranjena. To je rekao ili general Čermak, ili Žaljko Sačić, da tela treba da budu sahranjena. O pitanju istrage se nije diskutovalo dok sam ja bio tamo.“ U kojoj fazi se razgovaralo o sahranjivanju; nakon što je gospodin Sačić rekao gospodinu Čermaku o ... o sukobu, ili ranije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Koliko se sjećam, ja sam na ovo, na točku 50 dao i određenu ispravku, jer sam rekao da to nije bio formalni sastanak, da se razgovaralo i o drugim pitanjima života ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: *(nastavlja se prethodni prevod) ...*

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: ... rada ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ne govorim o sastanku. Nigde nisam rekla reč „sastanak.“ Moje pitanje je bilo, u kojoj fazi se govorilo o sahranjivanju tela, nakon što je gospodin Sačić razgovarao sa gospodinom Sačićem o sukobu, ili ranije, ili tokom istog razgovora?



SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa do tog razgovora moglo je doći samo nakon činjenice da je tamo bio sukob, i da, ako ima, odnosno, da ima poginulih osoba, da treba provesti sanaciju tog terena. To je moglo biti nakon tog razgovora.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vi ste svedočili da vam je naredio gospodin Markač da tražite izveštaje od gospodina Čelića i specijalnih instruktora.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, ako mogu da dobijem dokument koji je dokazni predmet Tužilaštva broj 566, molim.

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo sa tim, gospodine Turkalj, rekli ste da nije moglo da se priča o tome pre razgovora o sukobu, ili da bude subjekt razgovora. To nije logično. To nije logično. To je moglo da se desi i pre i posle, zar ne, možete da govorite o telima bez da govorite o sukobu. Dakle, na osnovu toga, ja ne vidim logiku u tome što ste upravo dali kao logičan odgovor. Mislim, videli ste leševe, bilo da ih je trebalo sahraniti ili ne, mogli ste da razgovarate o tome pre nego što ste razgovarali o sukobu, ili nakon razgovora o sukobu.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ako možete da zamolite svedoka da skine slušalice, mislim da znam gde u prevodu ... gde je nesporazum u prevodu.

SUDIJA ORIE: Ako postoji problem sa prevodom, onda možete da skinete slušalice na trenutak.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, mislim da je bilo, „Ne možete da skupljate leševe posle sukoba, ne o činjenici da se razgovaralo o sukobu. Mislim da je tu ...

SUDIJA ORIE: U redu. Onda je to jasno, i mi bismo hteli da dobijemo odgovor na to pitanje, jer... ako je to rezultat... netačnog prevoda, onda opet treba da postavimo pitanje svedoku i zatražimo njegov odgovor. Gospodine Turkalj, možda je došlo do greške u prevodu. Zbog toga, hteo bih opet da vam postavim pitanje. Pitanje sahranjivanja leševa, da li je to bio predmet razgovora pre ili posle razgovora o sukobu koji se desio u Gruborima?

SVEDOK TURKALJ: Ja sam izjavio da je ovaj razgovor bio u prostoriji u Kninu, i mislim da je tužiteljica tako pitala, da se radi o razgovoru koji je bio u prostoriji u Kninu. Također sam rekao da se ne mogu tačno sjećati tog razgovora, jer on je bio uopćen, ali suština ovog pitanja je da li tijela treba ukopati, i da li treba izvršiti sanaciju terena. Da li je rečeno nakon činjenice da je gospodin Sačić rekao da je tamo bio sukob, to je ... meni je to tako moguće, tako sam i rekao. Da nakon razgovora - da je tamo bio sukob, rečeno je, i u jednom od tih razgovora, rečeno je i da treba izvršiti sanaciju terena. Ne znam da li sam dovoljno jasan, mislim ...



SUDIJA ORIE: Rekli ste da je moguće da je rečeno nakon toga, ali niste sigurni. Da li je to ...

SVEDOK TURKALJ: Nisam siguran o vođenju razgovora u toj prostoriji.

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, izdali ste ovo naređenje gospodinu Čeliću i četvorici instruktora, na osnovu naređenja gospodina Markača, zar ne? To je vaše svedočenje. Moje pitanje vama glasi: Kada vam je gospodin Markač naredio da tražite ove izveštaje? Da li je to bilo 1. septembra, ili ranije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ova zapovjed ... u stvari, ovo je moja zapovjed, a ona je pisana na osnovu zapovjedi od gospodina Markača. Mislim da je ona ...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, molim vas da se fokusirate na moje pitanje. Moje pitanje je bilo, kada vam je gospodin Markač naredio da tražite izveštaje, što je dovelo do toga da izdate ovo naređenje? Da li je to bilo 1. septembra, kada vam je gospodin Markač rekao da tražite izveštaj, ili je to bilo ranije?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Od gospodina Markača sam dobio pismenu zapovjed da se zatraže izvješća od rukovoditelja, ja mislim da je isto bila 1. devetog, ili 31. osmog, možda, ne znam.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dok smo kod voog dokumenta, samo bih da vas ... da li znate da se o incidentu u Gruborima govori kao da se dogodio 26. avgusta, ali mi znamo da je to bilo 25. avgusta. To je greška, zar ne, gospodine Turkalj?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Da, bilo je 25. kolovoza.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Vaše svedočenje je da je na osnovu ovoga, da su vam gospodin Čelić i tri specijalna instruktora dostavili izveštaje, a da gospodin Drljo nije ... da je odbio da podnese izveštaj, i vi ste, u stvari, podneli izveštaj gospodina Čelića i ... ova druga tri izveštaja gospodinu Markaču, sa vašim naređenjem od 20. septembra. Ja neću pozvati ove dokumente, gospodine Čeliću (*sic*), to su dokumenti koje ste predali kancelariji Tužilaštva 2004. godine. Moje pitanje vama je sada: Vi ste svedočili da, kada ste posetili Grubore, da ste pitali gospodina Čelića šta se dogodilo, i da vam je on rekao da nije znalo šta se dogodilo, jer je on vodio jednog starijeg civila na bezbedno mesto. Dakle, kada ste primili izveštaj od gospodina Čelića, koji se već nalazi u spisu dokaza, da li se tu govorilo o borbenim aktivnostima, da li ste



ga suočili sa tom razlikom u izjavama, ili sa činjenicom da je ono što on vama podnosi u pismenom izveštaju različito od onoga što vam je rekao u Gruborima?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Pa na ovo pitanje ja moram odgovoriti na način da ja nikakva izvješća nisam vidio, izvješća koja su delatnici pisali na terenu, pisali su zapovjedništvu akcije. Izvješća nisu meni dostavljana, niti je to bila obaveza. Postojao je stožer akcije koje je dobijalo izvješće o tim detaljima. Izvješća...

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, dozvolite da prikazemo taj dokument kako ne bismo više trošili vreme.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, možete li molim vas da pokažete dokazni predmet Tužilaštva broj P564.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Na osnovu ovog vašeg naređenja, gospodin Ćelić vam je dostavio pismeni izveštaj, koji ste predali kancelariji Tužilaštva, i to ćemo uskoro videti na ekranu. Vaše svedočenje, gospodine Ćeliću (*sic*), na osnovu onoga što ste rekli predstavnicima Tužilaštva, vi kada ste posetili Grubore ...

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, izvinjavam se. Gospođa Mahindaratne uporno zove gospodina Turkalja gospodinom Ćelićem, to ulazi u transkript i izaziva zabunu.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Izvinjavam se. Moja greška.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vaše svedočenje je da, kada ste otišli u Grubore sa gospodinom Ćelićem i gospodinom Balunovićem, da vam je gospodin Ćelić rekao, kada ste ga pitali šta se desilo, da on nije znao šta se desilo, jer je vodio starijeg civila na bezbedno mesto. To je vaše svedočenje, tačno? To je ono što ste nam rekli. Sada, kada ste primili njegov izveštaj, da li ste ga nekad suočili sa činjenicom da u svom izveštaju on daje detalje o događajima u Gruborima, što je suprotno onom prethodnom odgovoru, kada ste mu postavili pitanje, kada je rekao da ne zna šta se dogodilo?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja ću vam odgovor ponoviti na način, i ovo izvješće koje ovdje imamo na ekranu, vidi se da je pisano stožeru akcije, a ne meni, i ja sam ta izvješća samo proslijedio. To su izvješća koja su djelatnici pisali, odnosno, rukovoditelji pisali stožeru akcije. A na taj način sam završio obavezu prema generalu Markaču, da se dostavi izvješće od djelatnika.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li govorite, gospodine Turkalj, da vi kao komandant jedinice Lučko, kada se radi o ozbiljnim pitanjima, kao što je incident u Gruborima,



kada vam vaši podređeni komandanti dostave izveštaje koje treba da se pošalju dalje gospodinu Markaču, da ih vi niste ni čitali? Da li nam to govorite?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja sam izvješća pročitao, iako ih nisam morao pročitati u tom smislu. Pročitao sam ih, ali ja sam samo odradio svoju zadaću kao zapovjednik Lučkog, napisao sam zapovjed da se dostave izvješća za akciju *Oluja/Obruč*, i prosledio to generalu Markaču.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Dakle, osim ... odim što ste prosledili izveštaje, gospodine Turkalj, kao komandant jedinice Lučko, vas nije interesovalo da zbog sebe saznate šta je istina, zar ne; da li nam to kažete?

SUDIJA ORIE: Molim vas ...

SVEDOK TURKALJ: Ovo su izjave djelatnika i ne vidim razloga, u tom smislu, da bi to trebalo biti drugačije. Ja ne mogu mijenjati njihova izvješća.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: To je tačno, gospodine Turkalj, ali vaše svedočenje je bilo veoma jasno. Rekli ste da, kada ste pitali gospodina Čelića, i onda ste se vratili iz Grubora, i pitali gospodina Balunovića, i druge instruktore, i mnoge druge pripadnike jedinice Lučko, i svi su vam oni rekli da ne znaju šta se dogodilo, a ipak, kasnije, vi ste videli da su vam isti ti ljudi podnosili izveštaje koji sadrže informaciju koja je potpuno razilčita od onoga što su vam rekli. Da li vi, kao komandant jedinice Lučko, da li kažete da ih niste čak ni suočili sa ovom protivrečnošću?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ovde ima prilično dosta činjenica koje se pretpostavljaju, u ovom pitanju.

SUDIJA ORIE: Da. Slažem se. Ali pitanje je jednostavno, na osnovu informacija koje ste očigledno primili dan ranije od gospodina Čelića, nakon što ste pročitali njegov izveštaj, i kao što ste rekli, vi ste ga prosledili, zar vam nikada nije palo na pamet da postoji nekonzistentnost koju bi trebalo da raspravite sa gospodinom Čelićem, kako bi se sprečilo neistinито izveštavanje?

SVEDOK TURKALJ: Ja ću ponoviti odgovor. Da izvješća koja su se dostavljala, dostavljala su se stožeru akcije, koji je morao dostaviti svoje izvješće vezano za događanja, apsolutno u svim situacijama vezano za ovu akciju, uključujući i događanja na području Grubora. Ja kao zapovjednik jedinice, nisam imao nadležnost nad zapovjedanjem u toj akciji, niti sam bio dolje, niti sam znao što se to dolje moglo dogoditi. Izvješća koja sam ja dobio, za mene su ona relevantna izvješća, ja ih ... i već sam rekao, ja ih ne mogu mjenjati kao takva. Ja sam ih prosljedio generalu Markaču.



SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, mogu li onda da vam postavim jedno dodatno pitanje? Primili ste izveštaj. Znali ste šta vam je gospodin Ćelić rekao pre toga. Pročitali ste izveštaj. Prosledili ste izveštaj. Da li ste znali da u tom trenutku verzija koja vam je rečena nije bila ista kao i ona koja se nalazila u pismenom izveštaju?

SVEDOK TURKALJ: Ja ću odgovoriti na način da je meni gospodin Ćelić rekao da je u razgovoru sa Sačićem rekao da napiše drugo izvešće, i to sam izjavio kao takvo. Gospodin Ćelić je također rekao da on nije imao razloga sumnjati u to što se dogodilo na tom području, obzirom da on nije bio prisutan konkretno baš u mjestu Grubori. To je informacija koju sam ja dobio, i na osnovu te informacije, ja sam mogao samo dalje proslijediti izvešća koja su dolazila.

SUDIJA ORIE: To nije odgovor na moje pitanje. Moje pitanje je bilo, da li ste znali za razliku, ili za nedoslednost između onoga što vam je rekao gospodin Ćelić, i onoga što ste našli u izveštaju?

SVEDOK TURKALJ: Pa gospodin Ćelić je meni rekao da on nije bio prisutan u mjestu Grubori, kada govorimo o ovom događaju. I rekao mi je da mu je gospodin Sačić objasnio da treba napisati drugo izvešće. I na taj način, ja dalje nisam radio provjeru ovih izvešća. Ja se nadam da sam jasan u odgovoru. Dodatne provjere ovog izvešća ja nisam radio.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodin Ćelić vam je rekao da je njemu rekao gospodin Sačić da napiše drugi izveštaj, i vaše svedočenje je da je gospodin Ćelić rekao ... da mu je gospodin Sačić rekao šta da napiše. Ovo svedočenje je, za zapisnik, u V000.5305, strana 43, strana 59 i strana 76. Da li ste ikada pitali gospodina Sačića odakle je dobio informacije, koje je on ... na osnovu kojih je izdiktirao ... izvinjavam se, rekao gospodinu Sačiću da napiše ovu verziju izveštaja?

SUDIJA ORIE: Mislim da ste rekli da gospodin Ćelić treba da napiše novi izveštaj.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Izvinjavam se, gospodine Predsedavajući.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: D ali ste ikada pitali gospodina Sačića odakle je dobio informacije koje se tiču incidenta, na osnovu kojih je on rekao gospodinu Ćeliću da napiše drugi izveštaj?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne, ja nisam razgovarao sa gospodinom Sačićem.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, molim dokument koji je dokazni predmet Tužilaštva broj P625.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, da li je vođen registar svog oružja koje je izdato pojedinačnim pripadnicima jedinice *Lučko*?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Djelatnici jedinice *Lučko* dužili su naoružanje po kartonu zaduženja.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Da li znate da je za vreme istrage o događajima u Gruborima 2001. godine, da je spisak oružja izdatog pripadnicima jedinice *Lučko* u avgustu 1995. godine bio završen i podnesen?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ne sjećam se baš tog spiska, ali znam da su svi djelatnici dužili naoružanje, da se to vodilo u evidenciji.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, ako možemo da pređemo na stranu 8, i u engleskoj i u hrvatskoj verziji.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vaše ime je pod brojem 42. Da li su detalji oružja koji su zapisani pored vašeg imena tačni, da ste to oružje imali avgusta 1995. godine?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Ja mislim da je. Da se ova vrsta oružnja dužila na mene.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, ako mogu da dobijem dokument koji je dokazni predmet Tžilaštva broj P578, molim.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, vaše svedočenje je da vi niste znali da li je oružje jedinice *Lučko* bilo preledano od strane forenzičara, u vezi sa događajem u Gruborima. Za zapisnik, ovaj dokaz je u V000-5305, to je odeljak 3, strana 136.

SUDIJA ORIE: Gospodo Mahindaratne, brojevi po Pravilu 65 ter i ERN brojevi nisu pretraživi za bilo koga ko bude kasnije gledao transkript, ono što ostaje, dokazni brojevi ili MFI brojevi.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Izvinjavam se, časni Sude, sada ću dati dokazne brojeve. Dokazni predmet Tužilaštva broj P1152, strana 136. To je odeljak 3.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, da li se sećate ovog naređenja koje vam je izdao gospodin Markač?

SUDIJA ORIE: Još nismo u nizu 5000, gospodo Mahindaratne, možete li molim vas da date pravi P broj.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1152, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Aha, dokazni predmet Tužilaštva broj P1152. Izvinjavam se, pročitao sam nešto sa 5000, ali sam napravio grešku.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude, hteo bih da ... da moja uvažena koleginica postavi osnove za ... taj dokument, jer je očigledno da je dokument izdat ... krajem 1999. godine, i to je očigledno izvan vremenskog okvira optužnice. Dakle, koja je osnova da pokažete ovaj dokument svedoku?

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, ovo je dokaz u spisu, i tiče se odlaganja oružja ...

SUDIJA ORIE: Da, iz dva razloga. Pre svega, to se nalazi u dokaznom spisu, gospodine Mikuličiću. Očigledno, niko od vas nije uložio prigovor na to, niti je takav prigovor odbijen. S druge strane, niko ne može da kaže da je neki dokument koji je izvan vremenskog okvira optužnice iz tog razloga irelevantan. Videli smo mnogo dokumenata nakon 2000. godine, naročito u vezi sa događajima za koje nikada nisam primetio da su oni irelevantni. Dakle, zbog toga, možete da nastavite, gospodo Mahindaratne.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Moram da kažem, gospodine Predsedavajući, da imam problem da brzo ispitujem, jer oba advokata iz istog tima Odbrane ulažu prigovore, i sećam se, da je jedanput Pretresno veće reklo da to nije prikladno.

SUDIJA ORIE: Da. Mislim da ste u pravu, i možemo li da tražimo od advokata ... naročito za poslednji prigovor. Ako postoji dobar razlog da se pretpostavi da jedan advokat zna mnogo bolje određene stvari, onda će prigovor biti opravdan, ali ja ne bih, u svakoj mogućoj situaciji, to sprečio, ali mislim da je praktično, da jedan advokat odbrane, prvo, konsultuje drugog advokata, i onda, naravno, to bi imalo smisla. Gospodine Mikuličiću, na žalost, moram da kažem da ako je dokument u dokaznom spisu, da relevantnost, uglavnom bazirana ili isključivo bazirana na vremenskom okviru, nije prigovor koji bi trebalo ozbiljno shvatiti. Molim vas, nastavite.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, da li prepoznajete ovo naređenje? Ovo vam je izdao gospodin Markač, upućujući vam da pošaljete određeni broj oružja koje pripada jedinici Lučko na popravku, i da bude otpisano. Ako želite da vidite sledeću stranu, mogu da tražim da vam se pokaže.

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Nema potrebe.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: I ovde se kao dodatak nalazi spisak oružja. Neću da trošim vreme na ovo, nemamo vremena da upoređujemo spisak oružja koji je pridodat ovom dokumentu, i prethodni spisak koji smo pogledali, koji pokazuje oružje koje je bilo u posedu pripadnika jedinice Lučko u avgustu 1995. godine. Ali mogu da vam kažem da postoji veliki broj oružja na obe liste koji je isti. Kada vam je poslato ovo naređenje, da li vam je palo na pamet, ili da li ste bili zabrinuti, naročito u kontekstu toga da ono što se desilo u Gruborima je i dalje otvoreno pitanje, i da su postojali ozbiljni navodi protiv pripadnika jedinice Lučko, da je oružje trebalo da bude sačuvano, oružje koje su koristili pripadnici jedinice Lučko u avgustu 195. godine, da je trebalo da bude sačuvano umesto što je poslato na popravku, ili otpisano i završeno sa tim?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kuzmanoviću?

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Časni Sude, ovo je prilično sugestivno pitanje. Ovde gotovo imamo čitav paragraf pitanja, a ne daje se svedoku prilika da da neko pobjašnjenje.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Turkalj, kada ste primili ovo naređenje, da li vam je palo na pamet da bi bilo u interesu pronalaska istine o incidentu u Gruborima, da se to oružje sačuva za istragu?

SVEDOK TURKALJ: Ja ću najprije napomenuti da ova zapovjed iz 1999. godine, je bila jedna uobičajena zapovjed, kroz plan tehničkog pregleda napružanja u svim jedinicama, i da se to dostavljalo redovno naoružanja na pregled. Samim time, ja nisam ... govorim o ispravnosti naoružanja. I ono se upućivalo u tehničku radionu gdje su se, ili unutar jedinice, gdje su se radile provjere tog naoružanja, njene ispravnosti. Komisja koja je bila angažirana, sastavljena je od odjela logisitke, i sastavljena od djelatnika operativne tehnike, koji su stručnjaci za pregled naoružanja. I to naoružanje je dalje išlo ili na popravak, ili u rashod, ili se vraćalo u jedinicu. Ja nisam posebno, na osnovu 1999. godine, na osnovu ove zapovjedi koja je došla, posebno razmišljao na način da je to naoružanje korišteno u bilo kom djelu rata. A s druge strane, nisam tačno ni imao podatak ko je koristio koju pušku tada, u tom trenutku svojih ratnih zadaća. Ne govorim sada samo o ovom događaju, govorim općenito za vreme rata.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: *(prethodni prevod se nastavlja)* ...

SUDIJA ORIE: Za transkript, prvo sam hteo da svedok završi svoj odgovor.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Izvinjavam se.



SUDIJA ORIE: U transkriptu stoji, strana 91, red 12, „nauobičajeno naređenje.“ Ja sam razumeo da kaže uobičajeno.

prevodilac: Upravo tako, časni Sude.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Ko je pokrenuo ovo? Da li ste vi tražili od gospodina Markača da se obavi tehnički pregled oružja u to vreme, ili je to pokrenuo gospodin Markač?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Koliko ja znam, to je bio redovni postupak, i time se bavio odjel logistike unutar specijalne policije, i operativna tehnika Ministarstva unutarnjih poslova. Još ću samo dodati, pregled naoružanja, ispravnosti naoružanja, bio je redovni postupak.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine sekretare, molim dokument 2809.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE - PITANJE: Gospodine Turkalj, želim da vam na brzinu pokažem još jedan dokument. Ako možete da pređete na sledeću stranu, gospodine sekretare, u engleskoj verziji. Ne, izvinjavam se, ista strana. Ovo je naređenje koje se nadovezuje, gde ... nakon tehničke provere, i komisija je izdala odluku koje oružje treba da se otpiše, gospodin Markač je poslao ovo naređenje vama, i u paragrafu ... u poslednjem paragrafu stoji: „U vezi sa ovim, komandant policijske uprave specijalne policije ATJ *Lučko*, dužan je da izda naređenje logističaru u vezi sa brisanja iz evidencije naoružanja rešenjem otpisanog oružja, i sačuvati ovaj dokument u arhivi jedinice.“ Zbog čega je traženo da se obriše ... ili, kako brišete oružje iz zapisnika? Koji je to proces brisanja? Da li se ti kartoni bacsaju, ili, kako se to radi?

SVEDOK TURKALJ - ODGOVOR: Vezano za ovu dostavu rješenja o otpisu naoružanja u ovom predmetu, ovo nije zapovjed, ovo je predmet, spominje se da treba izdati zapovjed logističaru, djelatniku koji je vodio evidenciju u skladišta naoružanja i opreme, da se, ako se naoružanje rashoduje, a to je postupak i danas, da se briše iz evidencije ... to oružje se mora brisati iz evidencije unutar same jedinice. Više to oružje ne pripada jedinici, niti se duži unutar te jedinice. Ako se, još jednom ću ponoviti. Ako se oružje rashoduje, onda se ono ne može više voditi unutar same jedinice. To je bio slučaj ne samo za naoružanje, već apsolutno za sva materijalno-tehnička sredstva. I redovni način poslovanja logistike unutar ministarstva unutarnjih poslova.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Gospodine Predsedavajući, nudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?



sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Tužilaštva broj P1156.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1156 je usvojen u spis, u odsustvu prigovora. Gospodine Turkalj, imam jedno dodatno pitanje u vezi sa ovim. Ovo su prilično detaljne instrukcije i naređenja, o onome što vi nama objašnjavate da je rutinska stvar. Da li su ta naređenja bila o ... u smislu koja oružja treba da prođu inspekciju ili oružja koja su u kvaru, očigledno je da je gospodin Markač znao da su ta oružja u kvaru, da li se to uvek rešavalo na ovaj način? Da li je za svako oružje koje je trebalo ispitati, ili uništiti, da li su uvek postojala naređenja koje je potpisao gospodin Markač?

SVEDOK TURKALJ: U svom redovnom postupku, sektor specijalne policije provodio je nadzor, kako jedinica, tako i nadzor materijalno-tehničkih sredstava i naoružanja unutar jedinice, u smislu ispravnosti i popravaka tog naoružanja. Komisija koja je utvrdila, a spomenuo sam o kakvoj se komisiji radi, koja je utvrdila da naoružanje nije ispravno, ono ide u rashod, ili se popravljja, pa se vraća nazad unutar jedinice. To je bio jedan uobičajni postupak. Ne vidim da je to bilo drugačije. A zapovjedi, u ovom smislu, uvijek su dolazile od sektora specijalne policije.

SUDIJA ORIE: Da. Moje pitanje je bilo, da li je to uvek bilo na nivou gospodina Markača, da li je on uvek potpisivao takva naređenja, ili se stvar rešavala na nižem nivou?

SVEDOK TURKALJ: Uglavnom je to bilo na nivou gospodina Markača. To je bio uobičajeni postupak. I sam nadzor je išao po zapovjedi od sektora specijalne policije. Kad kažem sektor specijalne policije, onda mislim da je to sektor kojim je rukovodio gospodin Markač u svojem djelu, odnosno, načelnik sektora, ili gospodin Markač. To je bio uobičajeni postupak.

SUDIJA ORIE: Da. Mogu li onda da shvatim da su uputstva za inspekciju, ili vraćanje nazad oružja, koja su popravljena, u jedinicu, i tako dalje, da ako kažete, Uglavnom na nivou gospodina Markača, da ... pa, recimo, za 80 posto oružja koje se nalazilo u sistemu, da biste primili naređenja, ili odluke koje je potpisao gospodin Markač?

SVEDOK TURKALJ: Pa ovakve odluke je potpisivao gospodin Markač. A ja kada sam spomenuo ... sukladno nekakvom nivou i ustroju organizacije specijalne policije, ovakvu odluku mogao je, što se tiče pregleda naoružanja, dostaviti osobno i gospodin Sačić, kao načelnik sektora. Ne mgou tvrditi, ovaj, da li je baš uvijek dostavljao gospodin Markač, ili gospodin Sačić. Ali, kao to sam već rekao, uglavnom je to dolazilo od gospodina Markača.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite. Ne, gledam na sat. Povlačim moj poziv, gospodo Mahindaratne.



TUŽITELJKA MAHINDARATNE: *(mikrofon nije uključen)*

SUDIJA ORIE: Još niste potrošili vaše vreme.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Nadam se da nisam.

SUDIJA ORIE: Ali ste blizu toga. Molim vas da to uzmete u obzir tokom vikenda, da ste blizu da potrošite vreme.

TUŽITELJKA MAHINDARATNE: Hoću, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Turkalj, hteli bismo da vas vidimo opet u ponedeljak, u 9.00 časova, u istoj sudnici. I opet ću vam dati uputstva da ne treba ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju, bilo o onom koje ste dali, ili koje ćete tek da date. S obzirom da nema proceduralnih pitanja, završavamo za danas, i nastavljamo u ponedeljak, 15. decembra u 9.00 časova, u istoj sudnici broj 1.

Sednica je završena u 13.49 h.

Nastavlja se u ponedeljak, 15. decembra 2008, u 9.00 h.



Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje